

Univ. of Turku

Nowelli-Kirjasto

1870.

Toinen wihko.

I.

Seitsemän Weljestä.

tehnyt

A. Kiwi.

(Jatkoa.)

— 204 —

riita ja naudan lihaa yhteiseksi illalliseksi, ja muut hybrid-
kelivät wanckurien ympärillä, purkaen kuormaa ja kantain
kutakin kalua ja kapinetta paikallensa. Mutta koska tämä
oli tehty ja ruoka rakettu valmiiksi, istuivat he atrioitse-
maan iltaiselle aholle; ja aurinko oli waipunut wuoren taakse.

Simeoni. Tämä on siis ensimmäinen atriamme tässä
uudessa kodossa; ja tuokoon se onnen ja Jumalan rauhan
kaikille muillekin atrioillemme täällä.

Juhani. Onni, mukkea onni olkoon ainoa towe-
rimme täällä kaikissa toimisissa ja töissä, joihin waan kyn-
temme pystyy.

Aapo. Tahdoisimpa lausua tärkeän aatoksen.

Juhani. No puhkaise se sydänkarstinastias ulos.

Aapo. Päätön ruumis ei käy päihin, sanon minä.

Juhani. Waan nuijailee seiniä kuin päätön kana.

Timo. Waikkei päätönkään, kun se waan tulee rii-
wiöön, niin pölähtelee se noin, noin, sinne ja tänne, sinne
ja tänne. Niinhän tekewät usein Männistö-nuorin kanat,
ja silloin sanoo muija noidan-nuolten lentelwän ilmasa.

Juhani. Mutta puhdistappas suus, weli Aapo.

Aapo. Tämä on tuuma aivosani: Jos tahdomme
täällä jotain ja kunnokkaasti matkaansaattaa, niin yksi
meistä olkoon aina ensimmäisenä miehenä, keskustelemisten
johtajana, ratkaisijana riitaisissa asioissa. Sanalla sanoin,
yksi olkoon, jonka ääni käy etunenässä järjestyksen tähden.

Juhani. Minä olen tässä wanhin.

Aapo. Sinä olet Jukolan sarjan esikoinen, ja olkoon
sinulla sen oikeus myös.

Juhani. Olenpa riwin ensimmäinen mies, ja tiedän
myös waatia teiltä kuuliaisuutta. Mutta kun waan totte-
lisitte.

Aapo. Se on oikeus ja kohtuus. Mutta jokaisen
sana ottakaamme kuitenkin aina kuullaksemme yhteisissä ky-
symyksissä.

Juhani. Sinun neuvoillesi warsinkin tahdon aina
ja kernaasti korwani kallistaa. Mutta minä olen ensimmäinen.

Aapo. Toi! Mutta mikä rangaistus määrätään hä-
nelle, joka uppiniiskaisuutta, auttamatonta wastakynttä osoit-
telee?

Juhani. Hänen pistän tuonne vuoren komeroon ja kannan kasan kymmenseiviskäisiä kiiviä teljeksi luolan kintaan. Siellä hän istukoon päivän tai kaksi, aina kuinka asiat ja asian haarat vaativat. Niin, niin, siellä imeköön hän kynsiänsä, muistellen mitä rauhaansa kuuluu.

Lauri. En suostu päätökseen minä.

Duomas. Enkä minä.

Timo. Olenko minä piirtoposkinen metsäsiika, jonka asunto on vuoren tunkkainen luola? Pois se.

Juhani. Te rupeette kapinoitsemaan.

Duomas. Se rangaistuksen pykälä ei käy päisin, ei käy.

Timo. ”Ei käy kontoon”, sanoo sananlasku. Minä en ole metsäsiika, mäyrä.

Juhani. Sentähden käytä itses aina kiltisti ja siivostti, wälttääksesi vihani rankaisewaa kauhistusta.

Timo. Mutta minä en ole mäyrä, enkä susi. Hei, hei! En ole karkulkaan enkä mitään rotta! Tiedä huutia wähän. ”Tiedä huutia, fanoi Saakkolan Juuti”; Hehheh!

Aapo. Sallitaanko minulle sananwuoro?

Juhani. Kernaasti. Mitä mielit sanoa?

Aapo. Etten kilttaa minäkään tuota rangaistus=parakraaffia, jonka tahtoisit käytettäväksi wälillemme asettaa, waan katsonpa sen welsjesten keskenä liian törkeäksi, pedolliseksi.

Juhani. Wai et kilttaa? Etkö kilttaa? Etkö totisesti kilttaa? Sanoppas sitten wiisaampi parakraaffi, koska minä en milloinkaan käsitä mikä on oikein, mikä wäärin.

Aapo. Sitä en sano.

Juhani. Sanoppas se uusi, killattawa parakraaffi, sinä Julolan tietäjä.

Aapo. Kaukana tietäjän arwosta. Mutta tämä

Juhani. Parakraaffi, parakraaffi!

Aapo. Tämähän on

Juhani. Parakraaffi, parakraaffi! Sanoppas se wiisas parakraaffi!

Aapo. Oletko hullu? Huutelethan tuossa kuin istuisit tulisisa housuisissa. Miksi kirkut ja keikuttelet päätäs kuin tarhapöytä?

Juhani. Parakraaffi! huudan minä huiveasti. Se ihka uusi ja vanha, viisas parakraaffi! Sanoppas se, ja minä kuultelen äänetönnä kuin särki sammakon motkosta.

Uapo. Tämä on tuumani asiasta: Hän, joka ylenkatsoo neuvoit ja varoitukset, aina vaan ilkiwaltaisuutta osoittelee, kylwellen wälillemme eripuraisuuden siementä, hän siirrettäköön liitostamme, karkoitettakoon kauas pois.

Duomas. Tämä olkoon asetus.

Lauri. Siihen suostun.

Eimo. Niin minäkin.

Simeoni. Siihen suostumme kaikki yhteisesti.

Juhani. Hm! Olkoon päätetty. Ja muistakaat: joka tästäälähin mielihä wikuroita, hänellä on jäniksen passi kourassa, potkua pylläysä ja käpälämäki edessä. — Mihin työhön iskemme huomenna kiinni, te murjaanit? Kyllä minä teidät opetan.

Uapo. Hieman harmin wallassa; mutta eihän tuo nyt samenna meidän tyhnettä ja kirkasta mieltämme tänä iltahetkenä.

Juhani. Mihin raatamiseen rupeemme koska päivä koittaa?

Uapo. Tietysti on tässä pirttimme rakennus ensimmäinen.

Juhani. Niin onkin. Huomenna warhain käyköön neljä miestä, jokainen kirweskynä kourassa, nurkallensa, ja olkoot nämät neljä miestä: minä itse, Duomas, Simeoni ja Uapo. Muut palkikoot ja kiiritelköt meille hirsä ylös. Ja koska pirtti ja pieni aitta-koppa owat walmit, niin kohta pojat kaasinsa haalimiseen, metsästyks- ja kalastus-retkille. Se muistakaat!

Näin päättiwät he viimein atriansa ja käwiwät lepoon syfikoijun suojaan. Tuli yö, pilwinen, mutta tyyni toukokuun yö. Korwessa huuteli huhkain käheällä äänellänsä, Ilwesiärvellä narisiwät forsat, ja tuolloin, tällöin kuului kaukaa kontion teräwä wihellys. Muutoin wallitsi luonnossa rauha ja sywä hiljaisuus. Mutta weljeksiä turwema- jassa ei mielinnyt käydä tervehtimään hienosiipinen Unonen. Äänettöminä, mutta kierrellen itsiänsä kyljeltä kyljelle, mie-

tiskelivät he tämän maailman menoa ja elämämme muuttuvaisuutta.

Uapo. Eihän ole luullakseni vielä ummistunut yhdenkään silmä.

Juhani. Mäkeästi makaa jo Timo, mutta me muut itsiämme tässä wääntelemme ja kääntelemme kuin makkarat kiehuwassa kattilassa. Miksi olemme näin wirkkuja?

Uapo. Elomme tie on tänäpänä tehnyt töykeän käännöksen.

Juhani. Siitäpä mieleni lewoton, kowin lewoton.

Simeoni. Synkeä on sydämeni tila. Mikä olen minä? Tuhlaajapoika.

Juhani. Hm! Korpeen kadonnut lammas.

Simeoni. Niin heitimme naapurit ja kristilliset lähimmäiset.

Tuomas. Tässä ollaan ja täällä pysytään niin kauan kuin metsässä tuoretta lihaa löytyy.

Uapo. Kaikki onnistuu hywin, jos käymme aina käsin järjellä miehellä.

Simeoni. Huhkain tuolla korwessa huutelee, ja hänen huutonsa ei ennusta koskaan hywää. Ennustaapa tulipaloa, werisiä tappeluksia ja murhia niinkuin wanhat ihmiset sanoo.

Tuomas. Metsässä on huutaminen sillä wirkana ja ilman mitään merkitystä.

Cero. Tässä on kylä, Impivaaran turwefattoinen talo.

Simeoni. Mutta nyt on ennustaja muuttanut sijaa, huutelee tuolla wuoren harjulla. Siellä ennen, niinkuin tarina kertoilee, rukoili "Kalwea impi" syntejänsä anteeksi, rukoili kaikki yöt niin talwella kuin kesällä.

Juhani. Hänestäpä on tämä wuori saanut nimensä Impivaara. Kuulin kerran lapsena tuon tarinan, mutta onpa se jo enimmäkksi haihtunut mielestäni. Welii Uapo, sinä juttele se meille tässä ikävän yömmie wietteeksi.

Uapo. Timo kuorsaa kuin mies; mutta maatkoon hän rauhasa; minä mielin teille kertoa tarinan.

Seuraawan tarinan kalweasta imimestä kertoi nyt Uapo weljillensä:

Ufui muinoin tämän wuoren luolissa eräs hirmuinen

peikko, ihmisten kauhistus ja surma. Rakki oli hänellä elämän himoa ja hekumaa: katsella ja pidellä aarteitansa luolien syvässä kätkeisissä ja juoda ihmisenwerta, jota hän ankarasti janosi. Mutta ainoastaan yhdekseen askelta wuoresta oli hänellä woima wäkiwaltaiseen käyttöseen, ja sentähden täytyi hänen harjoitella kowaluutta retkillänsä. Hän taiksi muuttaa haamunsa miksi tahtoi; ja ympäri tienoita nähtiin hänen kuljeksiwan milloin kauniina nuorukaisena, milloin ihanaisena impenä, aina sitä myöten kuin hän miehen tai naisen werta janosi. Monen woitti hänen katsantonsa helwetillinen ihanuus, moni sai henkensä heittää peikon kamoittawissa luolissa. Niin tämä hirwiö wietтели luokseen onnettomat uhrinsa.

Oli lempeä kesä-yö. Wiherjällä nurmella istui eräs nuorukainen, syleillen lemmittyänsä, nuorta neitoa, joka hohkawana ruusuna lepäsi hänen rinnoillansa. Tämä oli heidän jäähywäis-syleilyksensä; sillä pois tuli pojän matkustaa ja erota ajaksi sydämensä ystäwästä. — ”Impeni”, niin haasteli nuorukainen, ”nyt lähden sinulta pois, mutta tuskin ehtii sata aurinkoa nousta ja laskea ennen kuin sun kohtaan taas. — Lausui neito: ”eikä aurinko laskeisjansa heitä niin armasta jäähywäis-filmäystä maailmallensa, kuin minä mun kultaselleni koska hän poistuu, eikä noustesjansa säteile niin ihanasti taiwaan loimo, kuin säteilee mun filmäni, koska taas en kiirehdin sua vastaan. Ja mitä kirkkaan päivän pituuteen sielustani mahtuu, se on aatos sinusta, ja unieni himmeässä maailmassa käyskelen sun kanssas”. — Niinpä neito; mutta taas en nuorukainen lausui: ”Ihanasti haastelit; mutta miksi aawistaa mun sieluni pahaa? Impeni, nyt wannokaamme toinentoifellemme ijäinen uskollisuus tässä taiwaan kaswain alla”. Ja he wannoiwat pyhän walan, wannoiwat Jumalan ja taiwaan edessä, ja hengähtämättä kuulteliwat heidän sanojansa metsät ja wuoret. Mutta viimein aamun koittaessa syleiliwät he viimeisen kerran ja erosiwat toinentoisesjansa. Pois rientsi nuorukainen, mutta kauan käyskeli neito yksin metsän hämärässä, muistellen kaunista kultastansa.

Koska näin hän käyskelee tuuhean männistön kohdussa, mikä ihmeellinen haamu käy häntä vastaan? Hän

näkee nuoren miehen, jalon kuin ruhtinas ja ihanan kuin tämä kultainen aamu. Kuin tulen liekki väikkyy ja kimmeltää hänen hattunsa hõyhentöyhtö. Hänen hartioillansa riippuu kauhtana, sinertävä kuin taiwas ja kuin taiwas kirjawa kiiltäwistä tähdistä. Hänen ihotakkinsa on walkea kuin lumi, ja miehustalla on hänellä purppuranpunainen wyö. Impeen hän katsahtaa ja katsannosta virtaa liehettäwä rakkkaus, ja autuaasti kaikuu hänen äänensä, koska hän neidolle haastelee: "Älä mua pelkää, suloinen impi, olenpa sun ystäwäs ja saatan sulle äärettömän onnen, jos waan kerran saan sinua syleillä. Minä olen woimallinen mies, on minulla aarteita ja kalleita kiviä ilman lukua ja määrää, ja taitaisinpa ostaa waikka kaiken tämän maailman. Tule mun kullakseni, minä tahdon wiedä sun komeaan linnaan ja asettaa sinun wiereeni loistawalle istuimelle". Niin hän haasteli wiehättäwällä äänellä ja hämmästyneenä seiso neito. Hän muisteli äsken wannottua walaansa, ja poispäin hän kallistui, mutta kallistui taasen mieheen päin, ja eriskummallinen häiriö käsitti hänen mielsä. Miestä kohden hän kääntyi, peittäen kädellään kaswonsa kuin paistawan auringon edessä; pois hän taasen kääntyi, mutta katsahti kerran vielä ihmeelliseen haamuun. Woimallinen ihastus säteili sieltä häntä vastaan, ja äkisti waipui neito kauniin ruhtinaan syliin. Mutta pois rienfi ruhtinas saaliinensa, joka niinkuin houreesa lepäsi hänen käsivarjillansa. Oli jyrkkien mätien, halki syvien laaksojen he lakkaamatta kulkivat, ja yhä pimeämmäksi muuttui metsä heidän ympärillään. Lewottomasti tytkyi immen sydän ja tuskan hiki juoksi hänen otsaltansa alas; sillä viimein hän huomasi niinkuin jotain pedollista, hirweätä haamun silmien lumoowasfa liefissä. Hän katsahteli ympärillensä, ja nopeasti sinkoilivat ohitse synkeät kuuset, hänen kantajansa winhasi juostessa; hän katsahteli nuorukaisen kaswoihin, ja kamoittawat väristykset karsiwat hänen ruumistansa, mutta kummallinen ihastus wallitsi kuitenkin hänen sydämesjään.

Kulkivat he alati eteenpäin halki metsien, ja näkyi viimein korkea wuori ja sen pimeät luolat. Ja nyt, koska he oliwat ainoastaan muutaman askeleen wuoresta, tapah-

tui hirveätä. Mies kuninkaallisessa purossa muuttui äkisti hirmuiseksi peikoksi: sarvet tunkeusivat ulos hänen päästään, niskassansa kahisiivat kankeat harjakset, ja kurja tyttö nyt tunsi kipeästi povessaan hänen terävät kyntensä. Ja siinä onneton impi huusi, reutoili ja tempaili tuskiassansa, mutta turhaan. Ilkeällä kiljunalla raahasi hänen peikko syvim-
pään luolaansa ja imi hänestä veren aina viimeiseen pis-
saraan asti. Mutta tapahtui ihme: henki ei lähtenytään
neitosen jäsenistä, vaan hän jäi elämään werettömänä, lu-
mivalkeana; murheellisena kuoleman haamuna Kalman maas-
ta. Kummaastuen huomasi tämän peikko, käytti uhriansa
kohtaan kynsiään ja hampaitansa kaikin voimin, mutta eipä
voinutkaan häntä kuolettaa. Viimein päätti hän pitää häntä
ainiaan luonansa uumentojen yössä. Mutta mitä palve-
lusta taisi hän tehdä, mitä hyötyä matkaansaattaa peikolle?
Tämä määräsi immen puhdistamaan aarteitansa ja kalleita
kiviänsä, niitä hänen eteensä lakkaamatta pinoilemaan; sillä
eipä hän wäsynyt niitä ihaellen katselemasta.

Näin vuosia eleele kelmeä, weretön impi wangittuna
wuoren kohtuun. Mutta yöllä toki nähdään hänen seisoman
äänettömänä rukoilijana wuoren harjulla. Ken antoi hänelle
tämän wapauden? Daiwaanko woima? — Mutta yöt kaikki,
myrskyssä, sateessa ja kireässä pakkasessa hän seisoo wuoren
kiiireellä, rukoillen syntejensä anteeksi. Werettömänä, lumi-
walkeana ja kuin kuwa, niin liikkumattomana, ääneiönä
hän seisoo, kädet rinnoilla ja pää kallistuneena rinnoille
alas. Ei rohkene kurja nostaa otsaansa kohden taiwasta
yhtään ainoata kertaa, vaan päin kirkon torniin, metsien
etäiselle reunalle on hänen silmänsä lakkaamatta teroitettu.
Sillä ainapa toki salainen ääni hänen korwaansa toivosta
kuiskaa; waikka kaukaisena lipenänä, kuin tuhansien penin-
kulmien päästä, pilkoittaa hänelle tämä toivo. Niin hän
yönä wuorella wiettää, eikä kuulu hänen huuliltansa wa-
litusta milloinkaan; ei nouse, ei waiwu huokauksista ru-
koilewan powi. Niin kuluu synkeä yö, mutta aamun koit-
taessa tempaisee hänen taaser luoliinsa armoton peikko.

Tuskinpa oli jata aurinkoa ehtinyt walkaista maata,
ennen kuin nuorukainen, neidon lemmitty, palasi iloifena
kotiinsa matkaltaan. Mutta ihana impensä ei rientänytään

häntä vastaan tervetuloa toivoittamaan. Hän kyseli missä kaunoinen wiipyi, waan ei saanut tietoa keltään. Kaikkialta hän etsiskeli häntä yöt ja päivät, wäsymättä, mutta aina turhaan; impi oli kadonnut ilman jälkeä kuin aamun kaste. Wiimein heitti hän kaiken toiwon, unohti kaiken elämän ilon ja käyskeli täällä vielä ajan mykkänä warjona. Kerran wiimein, koska hohtawa päivä oli noussut, pimitti kuoleman yö hänen filmänsä walon.

Mutta vuosia hirmuisen pitkiä wiettää kalwea impi: päivät peikon luolissa lakkaamatta puhdistellen ja latoen aarteita julman kiusaajansa filmäin alla; mutta yöt hän wuoren harjanteella kuluttaa. Werettömänä, lumiwalkeana ja kuin kuwa, niin liikkumattomana, äänetönnä hän seisoo, kädet rinnoilla ja pää kallistuneena rinnoille alas. Ei rohkene hän nostaa otsaansa kohden taiwasta, waan päin firkon tornia, metsien etäiselle reunalle, on hänen filmänsä lakkaamatta teroitettu. Ei hän walitaz; ei nouse, ei waiwui huokauksista rukoilewan powi.

On waalea kesä-yö. Wuorella seisoo taasen neito, muistelee aikaa, jonka hän on wiettännyt tuskallisessa wankuudessaansa; ja vuosia sata on mennyt siitä päivästä, jona hän erosi sydämensä ystäwästä. Hän kauhistuu, aatoksensa pyörtyy ja kylmiä hikihelmiä kiihahtelee hänen otsaltansa alas wuoren sammaleiselle kamaralle, koska hän kurwailee menneitten vuosikymmenien pituutta. Silloin rohkeni hän ensimmäisen kerran katsahtaa korkeuteen ylös, ja hetken päästä huomasi hän ihmeellisen walon, joka lentäwänä tähtenä näkyi häntä lähestywän kaukaijista awaruuksista. Mutta jota lähemmäs tämä walo häntä ehti, sitä enemmin muutti se muotoansa. Eikä ollutkaan se mikään lentäwä tähti; waan kirkastiettu nuorukainen, wälähtelewä miekka kädessä. Kasjastipa niistä kaswoista ihana tuttauuus, ja kiiwaasti rupesti lyömään neidon sydän; sillä nyt hän tunsi entisen yläkänsä. Mutta miksi lähestyi hän miekka kädessä? Tämä neitoa arwelutti, ja hän lausui heikeällä äänellä: "Tämäkö miekka mun tuskani wiimein lopettaa? Tässä on poweni, nuori sankari, iske sun kirkkaalla teräksellä tänne, ja, jos taidat, lahjoita mulle kuolema, jota jo kauan, kauan olen ikäwöinnyt". Niin haasteli hän wuorella, mutta eipä tuo-

nut hänelle nuorukainen kuolemaa, waan elämän suloisen liehauksen, joka jo tuofsuawana aamutuulena hymisten kierteli ympäri kalvean immen. Lemmekkäästi katsahtawa nuori mies otti hänen sylkinsä, suuteli häntä, ja kohta tunsi weretön impi hienon weren wirran suloisena koskena juoksewan suonissansa, hänen poskensa hohti kuin aamuruuskon pilwi, ja ilosta läikkyi heleä otsa. Ja hän heitti kiharaisen päänsä yli ylkänsä käsiwarren, katsahti ylös kirkkaasen korkeuteen, huaten powestansa ulos vuoskymmenien tuskat; ja nuorukaisen sormet harhailiivat hänen kihariassa, jotka somasti liehahteliivat hiljaisessa tuulessa. Ihana oli pelastuksen hetki ja pääsinpäivän aamu. Dinnut wiserteliivät kuufissa tuon jylhän wuoren reunoilla ja koillisesta nousi auringon hohtawa wiilu. Oli tämä aamu sen aamun kaltainen koska ystäwykset kerran wiherjällä nurmella erosiwat pitkäksi ajaksi.

Mutta nyt pä äkeä peikko, wihan pyrstöt pystysssä, kiipefi wuorelle ylös, temmataksensa impeä komeroihinsa taas. Waan tuskin oli hän kuroittanut kyntensä neitoa kohden, niin nuorukaisen miekka, nopea kuin salama, hänen rintansa läwisti; ja wuorelle roiskahti musta werensä. Pois käänsi impi kaswonsa tästä nä'ystä, painaen otsansa wästen ystäwänsä powea, koska peikko, pahasti kiljahtaen, heitti henkensä ja putosi wuoren rinteeltä alas. Niin pelastui maailma kamoittawasta hirwiöstä. Mutta hopeaisen pilwen kirkkaassa helmassa wäilkyiwät nuorukainen ja impi ylös korkeuden tienoihin. Ylkänsä polwilla lepäsi morsian ja, painain otsansa wästen hänen poweansa, hymyili onnellisna. Galki amaruuksien he kiitiwät, ja alas kaukaiseen synyyteen jäi heistä metsät, wuoret ja laaksoin monipolwiset haarat. Ja kaikkipa wiimein heidän filmistänsä katosi kuin sinertävään sawuun.

Tämä oli tarina kalveasta imimestä, jonka Napo kertoi weljillensä turpeisessa kojussa sinä unettomana yönä Smpivaaran aholla.

Juhani. Mutta heräyypä Timo juuri tarinamme päättyessä.

Timo. Miksi ette makaa rauhasssa, pojat?

Juhani. Tässä tarinoitaan vahvasti. — Niin, siinä nähan oli tarina entisestä työstä ja peikosta.

Simeoni. Mutta sanotaanpa tuon hirveän peikon estelevän vieläkin. Metsämiehet ovat hänen nähneet; ja hänellä onkin waan yksi filmä, joka yön pimeydessä loistaa kuin hehkuva hiili.

Juhani. Mitästäpä tapahtui muutama vuosi takaperin Kuokkalan vanhalle ukolle, joka nyt Herran huomassa lepää. Ohtenä keväänä, ollessansa metsänsoitimella ja wartsaansa puol-yönhetken kulumista nuotionsa wiereessä tässä aholla, näki hän tuolla wuoren=juurella saman loistawan hohteen ja kuuli äänen, joka lakkaamatta kyseli: ”nalkaanko ma, nalkaanko ma?” Niin hän kyseli monet tuhannet kerrat, että ukko, joka olikin sitä vanhaa juurta ja jonka sydän ei pampyillut juuri turhasta, lopulta wihastui ja wastasi häntä tiuskealla äänellä: ”nalkaa, sen tulla ja wiedä!”

Simo. Mutta kas silloin ei muuta tarwinnut.

Juhani. Niin, jutteleppas Simo, kuinka käwi.

Simo.. Kas kun tuli hetken päästä irwistäwä luuranko ukon nuotiolle, että ropsahti, tuli kuin kymmenen miehen kourasta ja sammutti tulen aina wiimeiseen kipe-nään asti. Mutta ukkopas nyt sieppasi kiwäärin kouransa ja taputti koreaasti pois koko wuoren näkywistä, waikka, niinkuin Juhani sanoi, hän olikin sitä vanhaa juurta eikä sydämensä juuri turhasta pampyillut.

Simeoni. Olemme siis muuttaneet tänne peikkojen ja paholaisten kaupunkiin.

Uapo. Tänne muutimme ja täällä asumme ilman pelkoa. Peikko, jos hän oliskin hengissä vielä, on jo perin woimaton; senpä juuri osoitti hänen käytöksensä Kuokkalan ukkoa kohtaan. Wihoissaan taisi hän ainoastaan sammuttaa tulen, senkin wasta miehen omalla luwalla. Hänen mahinsa masensi ainiaaksi pyhän nuorukaisen miekka.

Juhani. Mutta tyttöä uumentojen pimeydessä täytyy minun armoitella, tyttöä tuon riwatun harjasnisikan kanssa.

Simeoni. Miksi ei hän seisnut kiusausta wastaan.

Juhani. Ai, poika, älä sano niin! Kuinkahan kä-

wis, jos esimerkiksi jossain kukoistawassa rauhanlaaksossa sinua vastaan astelisi kuninkaantytär, kaunis kuin ruusu ja sukkanen, kopsauttelis luokses silkissä, saaleissa ja pumaatan hajussa, hehtuwassa kultahepenessä kuin riikinkukko, ja tällainen epeli astuis sinua vastaan ja tahtoisi halailia ja suudella sinua, niin kuinkahan kurjan sydämes käwisi? Minä kysyn, Simeoni.

Simeoni. Minä rukoilisin voimaa uskossa.

Suhani. Sm.

Dimo. Minä en päästäisi häntä halaillemaan itseäni ja vielä vähemmin suuta muistuttelemaan. Pysy minusta pois, sanoisin minä, pysy peijooni, matkan päässä, otanpa muutoin karahkan tuolta wiidasta ja roitelen että selkäsi huomenna loistaa kirjawammalta leppätertun siipiä. Niin minä tekisin ilman yhtään armoa. Kyllähän sitten kelpais.

Suhani. Voi, weikkojeni! Luulenpa että haastelisit vähän toisin, jos hieman enemmän olisit katsellut ympärillä tässä maailmassa, jos esimerkiksi olisit käynyt Durun kaupungissa. Sen olen minä tehnyt, koska ajoin sinne härkiä Wiertolan kartanosta. Näinpä siellä yhtäkin ihmeekseni, näin kuinka prameus ja komu woi panna pyörään ihmislasten päät. Voi teitä, woi pauhaawata kylää, woi häilywäistä elämää kumminkin! Tuolta jyrisee waunut, täältä jyrisee waunut, ja waunuisa istuu sen wietäwiä wiikfinaamaisia narreja, istuu tyttöjä kuin posliiniwauvoja, tuoksuttaen kauas ympärillensä sakean hajun kalleista öljyistä ja raswoista. Mutta katsoppas tuonne! Jesta ja warjele! sieltähän nyt hipsuttelee esiin kultahöyhenissä oikein aika wekama mamselfi tai röökini mitä hän lie. Kas hänen kaulaansa! Walkea kuin rieskamaito, poski ruttopunainen, ja filmät palaa hänen päässään kuin päiwäpäästeessä kaffi rowiotulta, koska häntä vastaan käy oikea keltale mieheksi, hatussa, kiiltomustassa hännystäkissä, ja tirkistä. . . — no wie sinun pirkele itseäkin! — tirkistele läpi nelikulmaisena lasin, joka wälkkyi wekkulin wasemmalla filmällä. Mutta kas nyt. . . . — no sinun seitsemän seppää! — nytpä kopsautetaan kummaltakin puolelta, ja kas kun naara nyt oikein rypistää suunsa mansikkasuukki ja linvertelee kuin päästynen päiwäisellä katolla, ja teikari hänen edessänsä

wiskelee kättänsä ja häntäänsä, heilauttelee hattuaansa ja raappaisee jalallansa että kiviäkin kipenöitsee, kas sepä vasta leikkiä oli. Voi, te harakat itsiänne! aattelin minä, poika-nalliainen, seistesäni kadun kulmalla, rykelmä tuoreita härjänvuotia olalla, ja suu marcisfa katsellen tuota teerenpeliä.

Tomas. Herrat owat narreja.

Dimo. Ja lapsikkaita kuin piimänaamaiset kakarat. Niinpä syöwätkin, ryyssyt rinnoilla, ja eiwätpä — koira wieköön! — osaa lusikkaansakaan nuolla, koska pöyhästä nousewat; sen olen nähnyt omilla filmilläni suureksi ihmeekseni.

Simeoni. Mutta peijata ja nylkeä talonpoikaa, siihen kyllä owat miehiä.

Juhani. Toi, että löytyy herrasmaailmassa paljon ämmällistä ja naurettawaa, sen huomasin Turku-retkelläni. Mutta kas kun meitä lähenee oikein raswojen hajussa ja liehuwissa krooseissa tuollainen liehakoitsewa lunttu, niin ei-pä ilman ettei hemmahtelee ihmislapsen sydän. Jaa, jaa, pojat! maailman hekuma hokuttelee wahvasti; sen huomasin Turku-retkelläni. Ja sanonpa keran vielä, että sydämeni surkuttelee tyttöä tuolla wuorella. Ja oli hänellä jo aika pelastua helwetistä ja seilata ystäwänsä kanssa rauhan satamaan, jonne Jumala meitäkin viimein auttakoon. Siinä toiwosfa koetamme nukkua nyt. Tosin on tästä wuoresta vielä yksi merkillinen tarina, mutta jääköön se toistaiseksi, ja koettakaamme nukkua nyt: — Menepäs kuitenkin, Simeoni, peittämään hiilustaa tuhalla, ettei minun tarwitse huomen-aamulla karckua kikkuttaa ja heinäwihkoa heilutella, waan pääsen kohta nakuttelemaan hirren päätä kuin punaharjainen tikka. Menepäs.

Lähti Simeoni tekemään Juhaniin käskyä, mutta astui pian takaisin, tukka pystyssä ja filmät selällään päässä. Mököttaen haasteli hän jotain eräästä kummallijesta, palawasta filmästä siellä ulkona wankkurien ääressä. Tästäpä muutkin pölähtiwät, siunasiwat sieluansa ja ruumistansa, ja astuiwat miehisfä ulos koirustansa; ja muistutti heidän tukfansa tuulenpeijää koiwusfa. Diikkumattomina, mykkinä patfaina he seisoiwat, tuijotellen suuntaan, jonne Simeonin sor-

mi osoitti. He katsoivat rävähtämättä ja näkiwätfin warmaan ratasten takana kummallisen kiillon, joka wälimmiten katosi, mutta pian taas näytti hohdawan walonsa. Tämän oliswat he kenties pitäneet hevosensa Walkon ainoana silmänä, mutta eihän sieltä haamoittanut mitään walkeata, waan päin wastoin jotakin mustaa, eikä kuulunut kellon kilausta. Näin arvelleen seisoiwat weljekset järkähtämättä; mutta viimein toki lausui Tuomas jotenkin tuikealla äänellä:

Tuomas. Mitä puuttuu?

Juhani. Mitä Herran tähden rupea praakailemaan hänen kansansa niin turskisti. — Se on hän! Mitäs nyt teemme, weljet? Se on hän? Mitä sanoisimme hänelle?

Napo. Enhän totisesti tiedä.

Timo. Nytpä wirrenwärsy hywää tefis.

Juhani. Eikö kentään meistä osaa ulkoa yhtään ainoata rukousta. Lufekaat, armaat weljet, hellittäkää Herran nimessä mitä waan muistatte, mitä waan päähän pistää, ilman yhtään sowitztelemistä raamatunkappaletta ainetta myöden. Lufekaat waikka hätäkasteesta, weljet armaat.

Timo. Olenpa tainnut yhden ja toisen jakson wirsikirjasta, mutta nyt on niinkuin hirweä puskuri pääni owella.

Simeoni. Henki ei salli sinun puhua enemmän kuin minunkaan.

Timo. Eipä hän salli.

Juhani. Tämä on hirmuista!

Napo. Hirmuista!

Timo. Totisesti hirmuista.

Juhani. Mitä tehdä?

Tuomas. Luja käyntös häntä kohta on luullakseni paras. Kysytäämme kuka hän on ja mitä hän tahtoo.

Juhani. Annas kun minä kysyn. Kukas olet? Kukas olet? Kukas olet ja mitä tahdot meistä? — Ei sanakaan wastimekfi.

Lauri. Otamme tuliskekäleet.

Juhani. Otamme tuliskekäleet ja peittoomme sinun paistiksi, ellet sano nimeäs, sukuas ja asiaas.

Lauri. Ei, mutta tarkoitinpa iskeä kekäleisiin kohta.

Juhani. Kun uskaltais.

Tuomas. Yksi kuolema Herralle welkaa.

Juhani. Niin, yksi kuolema Herralle welkaa! Kekäleet kouraamme, pojat!

Seisoivat he pian rivissä, tuliset kekäleet aseina käsissä. Etunenässä seisoi Juhani, silmät ympyräisinä kuin huhkaimen, ja katsellen filmää wankkurien takana, joka erinomaisella hohteella katseli häntä vastaan. Niin seisoivat weljekset säkänbitsewisä aseissa bisellä aholla; ja hyypiö huuteli wuoren kuusilta, kolkko korpi heidän allansa hohisi raskaasti, ja pimeät pilwet peittiwät taiwaan kannen.

Juhani. Kun minä sanon: nyt, pojat! niin silloin lentäkööt kekäleet kouristamme perkeleen niskaan.

Simeoni. Mutta koettakaamme vielä vähän manausta.

Juhani. Dikein harvittu! Wähän manausta ensin. Mutta mitä sanoisin hänelle? Kuiskaa minulle, Simeoni; sillä itse olen tällä hetkellä merkillisen typerä. Mutta kuiskaa sinä minulle sanat, ja heitänpä ne hänelle wasten naamaa että korpi kaikuu.

Simeoni. Huomaa fitten kuinka sanelen. — Tässä seisomme.

Juhani. Tässä seisomme!

Simeoni. Kuin uskon sankarit, tuliset miekat kourissa.

Juhani. Kuin uskon sankarit, tuliset miekat kourissa!

Simeoni. Mene tiehes.

Juhani. Mene helwettiin!

Simeoni. Me olemme kastettuja kristittyjä, Jumalan sotamiehiä.

Juhani. Me olemme kastettuja kristittyjä, Jumalan sotamiehiä, Kristuksen soltaatteja.

Simeoni. Waikka emme lukeakkaan osaa.

Juhani. Waikka emme lukeakkaan osaa.

Simeoni. Mutta uskomme kuitenkin.

Juhani. Mutta uskomme kuitenkin ja luotamme lujasti siihen.

Simeoni. Mene nyt.

Juhani. Mene nyt!

Simeoni. Kohta kufko kiekuu.

Juhani. Kohta kufko kiekuu!

Simeoni. Ja Herran walkeutta huutaa.

Juhani. Ja Herran Zebaothin walkeutta huutaa!

Simeoni. Mutta hän ei ole huomaawinansa.

Juhani. Mutta hän ei ole huom. . . . Niin, hän ei huoli waikka kirkkuisin hänelle enkelin kiehellä. Herra funatkoon meitä, weljet! sillä ei nyt muuta tällä erällä kuin — nyt pojat!

Silloin he kaffi wiskasivat kekäleensä kohden kummitusta, joka wasaman wauhdilla läksi juoksemaan pois neljän jalan jytinäällä, ja kauan wilahtiwat hohtawat hiilet hänen seljäsänsä halki öisen pimeyden. Niin hän pakeni tulifesta kahakasta, ja ehdittyään ahon reunalle alas, rohkeni hän lopulta seisahduttaa, puhaltaen kerran, kaffi kaituwaasti. Ja weljesten aawe, kamoittawa kórri oli kuitenkin heidän yksifilmäinen hewosensa, joka hetkeksi oli kadottanut walkean wärinsä suon mustissa mutarapakoissa, joihin kaffeti oli waijunut ja kauan niissä kiirikellyt ennenkuin pääsi kuivalle jälleen. Siinäpä piehtaromimisessa oli hän myös temmaissut kellon kaulastaan, joka seikka tällä hetkellä paljon saattoi weljesten luulon harhateille. Tämä oli filmä, joka wankkurien takaa yön hämärässä loisti, niinkuin monen elikon filmä loistaa pimeydessä. — Mutta wasta hetken mentyä, ja silloinkin waroten, rohkeni wat weljekset lähestyä Walloansa, ja huomasiwat erhetuksen wihdoin. Tästä he äkeillä laswoilla palasiwat koijuunsa takaisin; ja wiimein aamun waljetessa lepäsivät he jokainen sikeässä unessa.

Kuudes Luku.

Oli wihdoin walmis weljesten pirtti. Wiisi syltää oli sen pituus ja kolme sen leveys; itään päin antoi sen toinen, länteen toinen pää. Tultuas sifään owesta, joka oli huoneen itäisessä päässä, seisoi oikealla suuri kiuwas-uuni,

wasemmalla hinkalo, rakettu Balkoa warten talweffi. Kynnyksestä eteenpäin, lähes keskelle huonetta, oli allasi hamutettu maa, mutta peripuolella oli uhkea permanto leweistä palkeista rakettu ja ylös tämän kohdalle wäljä parwi. Sillä sekä asuintupana että saunana käyttelivät weljekset uutta pirttiänsä. Asuntohuoneesta noin kaksikymmentä askelta seisoi heidän aittansa, liitetty yhteen pienistä, ympyräjäisistä kuusista.

Oli siis weljekillä oivallinen suoja sadetta, myrskyä ja talwipakkasta vastaan, oli myös warahuone heidän ruoka-aineitansa warten. Ja nytpä taifuwat he täyttä tointa käydä käsin metsästämiseen ja kaikellaiseen pyydystykseen. Ja lähestyi silloin furma metsoilte, teereille ja pyhille, jäniksille, orawille ja jynkkämielisille mäyrille, niinmyös Swesjärwen sorjille ja kaloille. Silloin kiivaan Killin ja Kiiskin haukkinasta ja pyssyjen jyskeestä kajahtelivat mäet ja äärettömät kuusiset salot. Kaatoi myös weljesten luoti tuolloin, tällöin pöyreäkarwaisen kontion; mutta ei kuitenkaan ollut vielä messikammenen pyyntiin oikea aika.

Tuli halla-binen syksy, ja kuolivat tai palenivat sywiin kätköihinjä heinäsirotat, siiliskot ja sammakot, ja olipa aika pyydystellä kettuja kiiltäwillä sangoilla; tämän konstin olivat weljekset oppineet isältänsä. Saipa nyt moni wikkelijalkainen Mikko maksaa hienolla nahallansa muutaman makean palan. — Jänisten tiedetään metsässä polkeilewan teitä pehmeään lumeen, ja näillepä teille wirittelivät weljekset sadoittaisin messinkipauloja monen walkeaturkkisen surmaksä. Vielä olivat he rakentaneet itsellensä oivallisen, kaltewa-aitaisen sudentarhan pensastoiseen ojan koon ahon itäiselle reunalle. Ja paitsi tätä olivat he, suden pyyntiä warten myös, laiwaneet kuopan, waltaisen sywän, lappaleen pirtistä kuiwaan santaiseen tantereeseen päin. Paitti wieteli jykewään aitaukseen monen nälkäisen suden; ja silloin, koska weljekset huomasiwät saaliinsa ahdingossa, nousi tarhasa pauhua ja ryskettä pimeänä syksy-yönä. Silloin yksi weljekistä seisoi aidan nojalla, pysy kädessä, kiehtoon luodilla kaataaksensa karheakarwaista petoa; toinen hänen rinnallansa, pitäen tulta, terwasikalikalista, loimottawaa soittoa. Mikä taasen heistä autteli Killiä ja Kiiskiä ajelemaan pen-

fastosta ulos synkeänaamaisia, irvisteleviä petoja, väikkyyden terwasloimoinensa tuonne, tänne. Kova oli meteli miesten huudoista, koirien reuhusta ja pysyjen paukkinasta, ja wäsymättä remahтели korpi ja Impiwaaran komeroinen seinä. Niin temmellettiin, lumi tahraantui, punertui yhä enemmin ja enemmin, soitettiin tuhanteen suuntaan, kunnes viimein kaikki häntyrit makasivat weressänsä. Ja siitä saattoi taasen saaliin nylkeminen weljekille työtä ja tointa, mutta olipa heille kuitenkin tämä toimi wallan hauskaa. — Myös kuoppaan, ahon läntisellä partaalla, kiihuhti yksi ja toinen metsän wiistofilmä.

Tapahui kerran, että warhain eräänä aamuna, muiden vielä maatesa, Timo läksi katsomaan wiritettyä kuoppaa, jonka puoleksi wajonnut peite jo matkan päästä antoi miehelle hyvän toiwon. Ja ehdittyänsä kuopan reunalle, näkikin hänen iloinen filmänsä syvyydessä hallawan esineen, näki aika suden, joka, kuono painettuna wästen maata, makasi liikkumatta, tyräten filmillään ylös kohden miestä. — Mitä päätti nyt Timo? Yksin nykistää sudelta hengen ja muiden suureksi huwiksi astua pirttiin, karwainen taakka olalla. Käwi hän juoneen, kantoi esiin tikapuut pirtin seinykseltä, asetti ne waroten kuoppaan, ja itse, raskas halikonuija kädesä, astui hän alas pitkin pykäliä, aikoen rouhaista myrskäksi pedon pään. Kauan huhtoili hän nuijalansa, hampaat irwisä, mutta ainapa waan tyhjää ilmaa. Suden pää pujahteli aiwan wikkellästi, pujahteli oikealle, wafemmalle, koska mies läimäytteli hankalalla aseellansa. Viimein pudotti hän nuijansa sudelle, eikä keksinyt silloin muuta neuwoa kuin astua ylös ja rientää pirttiin ilmoittamaan mitä oli tapahtunut.

Sitä, hetken päästä läksiwät weljekset, warustettuna seipäillä, köysillä ja kiristimillä, saawuttamaan saalistansa. Mutta tyhjä oli kuoppa heidän ehdittyänsä esiin. Pitkin tikapuita, jotka Timo oli jättänyt jälkeensä kuoppaan, oli heidän sutensa koreasti astunut ylös ja wilkainnut tiehensä, kiittäen onneansa. Sen huomasiwat weljekset paikalla, ja, kiroten ja kiristellen hampaita, nyt etsi heidän julmistunut filmänsä Timoa; mutta hän ei ollutkaan enään saapuwilla. Hän juoksi jo paeten tuolla metsän reunalla, jossa pian

peittyi männistön suojaan. Hän ymmärsi, ettei ollut hyvä jäädä asiasta enemmän keskustelemaan. Mutta muut kiljuivat hänen peräänsä, nyrkit pystyssä, luvaten peitota hänen hillukaksi aina päästä kantapäihin asti, jos hän vielä uskaltaisi pirtin ovea raottaa. Niin he uhkailivat, jättivät kuopan äkeinä ja vihaisina, ja astuivat pirttiinsä takaisin. Mutta pakolaisena käyskeli metsässä Dimo, ja pian rupešivat weljekset katumoan käytöstänsä häntä kohtaan, huomaten wahingon tapahtuneen hänen ymmärtämättömyytensä kautta, waan ei häijyistä koiranjuonesta. Sentähden astui Juhani jo ennen iltaa Impiwaaran harjulle ylös, huuteli sieltä wahwalla äänellensä kohden kaikkia ilmoja, ja kutsui Dimoa, wakuuttain ja wannoin hänen ei tarvitsewan pelätä palataksen paikalla takaisin. Niin hän huuteli, ja hetken mentyä palasi Dimo, kyräten pahasti ja mulkoillen filmiänsä. Lausumatta sanaakaan riisui hän päältänsä, kallistui wuoteellensa alas, ja pian kuorfasi hän sywässä unessa.

Tullut oli myös karhunpyynnin otollisin aika. Silloin ottivat weljekset keihäänsä, painoivat kivoäreihinsä tuikeat luodit ja läksivät herättämään salon ruhtinasta, joka jo pimeässä konnossaan uneksui sywällä lumisten kuusien alla. Ja kaatoi heidän luikkunsa monen turpaisen kontion, koska hän vihaisena rynkäsi rauhankammiostaan ulos. Silloin nousi usein tuima taistelo, lumi tuoksahteli kauas ympärille ja punertui wuotawasta werestä, kun haawoja annettiin kahden-puolen. Niinpä taisteltiin kunnes viimein karheanaamainen otso makasi rauhallisna. Mutta weljekset, ehdittyään iloisesti kotiansa taakkanensa, woitelivat haawojansa lääkkeellä, joka oli rakennettu wiinasta, suolasta, kruudista ja tulikiwi-jauhoista. Sillä he woitelivat haawojansa ja pyhkäisivät keltaruskeata terwaä päälle.

Niin haalivat he elantoansa korvesta ja mäkien wiidoista, täyttiin warahuoneensa monellaisella otuksella: linnuilla, jäniksillä, mäyrillä ja karhun-lihalla. Olivat he myös pitäneet huolta wanhan uskollisen Walkonsa talwifesta muonasta. Nähtiin suon rannalla tuolla waltainen, sirpillä nitetty ja sileäksi harjattu heinäsuowa, kylliksi riittävä talwen kestäessä. Ei ollut myös unohdettu heidän pirt-

tinsä talvilämpymän varoja. Seisoi huikea halkopino lähellä aittaa ja vielä terwaschantoja korkea kasa, kuin aika röykkiö. Hiiden hirvensarvia, pirtin seinyksellä, ulettuen maasta ylös katon räystääsien asti. — Niin varustettuna taifivat he wakaasti katsoa talvea wästen hyyrteistä partaa.

On joulu-ilta. Ilma on suoja, harmaat pilwet peittää taiwaan ja wasta tullut lumi peittää wuoret ja laakset. Kuuluu metsästä hiljainen kohina, teeri illastaa urpuisesa koivussa, tilhiparwi punoittawassa pihlajasä, ja harakka, männistön kiertäs neito, kantelee warpuja wastaisen pesänsä perusteeksi. Niin mökisä kuin komeassa kartanossa on iloa ja rauhaa, niinmyös weljesten pirtissä Impiwaaran aholla. Ulkopuolella sen owa näet olkikuorman, jonka Walko on wetänyt Wiertolan kartanosta joulun kunnioksi pirtin laattialle. Ei tainneet weljekset täälläkään unohtaa joulu-olkien kahinata, joka oli ihanin muistonsa lapsuuden ajoista.

Mutta pirtistä kuuluu löylän kohina kiukaan kuumilta kiwiltä ja pehmeitten wihtojen hutkina. Ottawat nyt weljekset ankaran joulukylwän. Ja koska viimein polttawan helteinen löylytys oli päätetty, astuivat he alas, puksivat päällensä ja istuivat lewähtämään palkeille, jotka rahien werosta oliwat asetetut pitkin seiniä. Siinä he istuivat, puhallellen ja wuodattaen hieää. Voimottawa päre walkaifi huonetta; Walko hinkalossaan rouskutteli lauroja, koska oli muistettu hänenkin joulunsa; torkkuen ja haukoitellen istui orrellansa kuffo; Killi ja Kiiski, leu'at kääpälillään, makasivat lähellä uunia, ja Juhani polwilla keh räili entinen Sukolan wanha, wesiharmaa kissa.

Rupesti wäimein Timo ja Simeoni rakentelemaan ehtoollista; mutta muut nostelivat lyhteitä sisään. Mukasivat he siteet, lewitteiwät oljet permannolle noin korttelin pakfulta, mutta paksummalta parwelle vielä, jossa he tawallisesti wiettiwät iltansa ja yönä. — Walmis wihdoin oli ehtoollinen: seitsemän reikäleipää, kaffi tammipöytyrillistä höyryäwää karhun-lihaa ja kiulullinen olutta seisoi pöydällä. Itse oliwat he keittäneet oluensa, muistain tarkasti äitinsä menetystä tämän juoman panossa. Mutta oliwatpa sen laittaneet wälewämmäffi tawallista talonpojan olutta. Mus-

tanpunaifena kuohui se kiulusa; ja jos kannullisen sitä nielait, tunsitpa hieman huimausta aivosas. — Mutta pöydässä istuivat he jo kaikki, nauttien lihaa ja leipää ja kiulusta waahtoawaa olutta.

Uapo. Onpa tässä runsastikin pinottu etehemme einetä.

Juhani. Sybdään ja juodaan, pojat, sillä nyt on meillä joulu, joulu kaikilla, niin elikoilla kuin ihmisilläkin. Waleleppas, Dimo-weikkoseni, oluella Walko-raiskan kaurakasaa tuolla seimessä. — Kas niin! olkoon menneeksi tuoppi kumminkin. Tänä iltana ei yhtään kitsautta, waan kaikki saakoot, niin hepo, koira ja kissa kuin Jufolan iloiset weljefet. Rukko maatkoon rauhassa ja periköön osansa huomenna. Tuossa teille, Killi ja Kiiski, huikea kimpale karhun koivesta, ja tuossa sinulle, kissa-rukka. Mutta ensin kättä, sinä killisilmä! — Kas niin! Ja sitten molemmilla käpillä! Katjelkaapas kissamme konsteja ja sanokaat, että minäkin olen hieman opetusmestaria. Kättä paistelee hän jo molemmilla käpillä yht'aikaa, ja silloinpa hän asettaa itsensä istumaan kuin wakawa ukko ja pistää, weitikka, kumpaisetkin etutaluffkanja kouraani. Noin!

Uapo. Voi tuota pilaa!

Tuomas. Mitä miehen vielä wanhoilla päiwillänsäkin pitää oppiman.

Juhani. On mar' se oppi wetänyt aikaakin. Mutta enpä hellittänyt poikaa ennen kuin hän molemmilla käpillä kiitti opettajaansa. Nyt hän sen tekee kuin mies, ja maisteri on maksettu. — Sepä wasta kissa! Kas tuossa! pistäppäs poskees kappale karhua. Ja Kiiski ja Killi siten. Riin, niin! ”Wisko miestä, mutta älä hänen koiraansa”. Dikein! Mutta tähän tahdon lisätä: wisko Jufolan Jusfia, mutta älä hänen kissaansa.

Geru. Noudatappas tänne sitä olut-kiulua, Juhani.

Juhani. Saaman pitää. Juo, weikkonen, Jumalan luomaa, juo, sillä nyt on joulu, ja waroja ei puuttu aitasta. Mikä on meidän täällä ollaksemme? Mitä huelimme waikka pöllähtäisi tulesa tuhaksi ja tomuksi koko tämä maailma paitsi Impiwaara ja sen ympäristö. Täällä elämme kuin hühdassa waan, omalla kannallamme ilman

kuurtamista ja kaartamista kuikkuisista ihmisistä. Täällä on meidän hyvä olla. Metsä on niittumme, peltomme, myllymme ja pesämme ijankaikkinen.

Tim o. Ja liha-aittamme.

Juhani. Suuri niin! Täällä on hyvä olla! Kii-tofsia, Lauri, keinostas, jonka meille keksit, päästämme maailman markkinoilta. Täällä on vapaus ja rauha. Kysypä vielä: mitä huolissimme, vaikka polttaisi kultainen tuli tämän maailman kaiken, kun vaan säästyy pohjapuoli Sukolan talosta ja sen seitsemän poikaa?

Tim o. Lähtis kulowalkea kerran karfimaan yli koko maailman, niin tuhaksi ja poroksi menis myös Sukolan pohjapuoli ja vielä sen seitsemän poikaakin kaupan päälle.

Juhani. Sen hyvin tiedän. Mutta katso kun mies taitaa aatella mitä hän tahtoo, aatella itsensä koko maailman herraksi tai tänkeileväksi fontiaiseksi. Kas hän taitaa aatella kuolleiksi Jumalan, perkeleet, enkelit ja koko ihmisluvun ja elikot maassa, meressä ja ilmassa, aatella maan, helvetin ja taiwaan katoowan kuin tappuratulko tulesa, ja pimeyden astuwan sijaan, jossa kenokaula sinä ilmoisna ikänä ei Herran walleutta huuda. Niin sinkoilee täällä miehen aatos; ja ken taitaa wiskeillä werkoja sen teille?

Tim o. Kuka käsittää tämän maailman rakennusta? Ei ihmislapsi, joka on typerä ja tyhmä kuin määkiwä jääri. Mutta parasta, ottaa päivä tultuansa, sallia sen mennä mentyhänsä, käyköön sitten puuhun tai mäntyyn. Täällä ollaan waan.

Juhani. Mikä on meidän täällä ollaksemme? Mitä puuttuu?

Tim o. "Ei Jumalan armoa eikä linnunkan piimää". Aitta on ruokaa täys ja pirttimme lämmin. Täälläkin kii-riskelemme oljilla.

Juhani. Täällä kii-riskelemme kuin mullikat kahiserwilla oljilla. Kyspeä taidamme koska miellyttää, koska waan päähämme pistää, ja syöä koska maistaa. — Mutta olemmehan jo rawitut miehet. Ei siis muuta kuin su-naamme säkkiämme ja korjaamme pöydän.

Simeoni. Odottakaas siis kun olen lutenut lyhykäisen ruokaluvun ja laulanut wärssyn päälle.

Juhani. Se jääköön tällä kerralla. Miksi et tehenyt sitä ennen ateriaa? — Käyppäs, Geropoiika, nuorimakses laskemaan tynnöristä olutta.

Simeoni. Et salli siis laulettawan wirrenwärssyä joulu-illan funnioiksi?

Juhani. Eihän meistä laulajiksi, welikulta. Lauletaan ja luetaan sydämmiisämme, joka onkin Jumalalle otollisin uhri. — Mutta tuosja taasen oluttiulu, kuohuwa ja wahtoowa kuin Kyrön koski. Tattis, poika, waan! Saadaanpas tästä! Kimauta tuosta, weli Tuomas, ja oikein aika mekosta.

Tuomas. Eihän tuosja kauankaan huikaile.

Juhani. Niinhän mies kulauttaa. Sellaiset sie maukset saattaa kirkuiстамme oikein luffarin-kurkut.

”Elettiinpä ennenkin,
Waiff’ ojan takan’ oltiin;
Djapuita poltettiin
Ja ojust’ olta juotiin”.

Juuri niin. Mutta onhan juomanamme ohran ruskea neste, polttopuunamme halko ja terwasanto, ja allamme on pehmeä, olkinen polstari, oiwa painitanner waiffa kuninkaille ja suuriruhtinaille. — Ofsi sana, Tuomas. Takastihan kerran weli Napo sinun wäkes ja woimas käywän jo huikeasti yli Juhon, mutta sitä en juuri mielisi uskoa. Kuinkahan tuosja pybrähtelisiimme? Koetetaan!

Simeoni. Mallamme! ja armahtakaat noita kiiltäwiä olkia edes huomispäiwään.

Juhani. Nythän ilo parhaimmallansa, ”aatosta juhla korkein”; ja pahnoiksihan on olkien mentäwä. — Miellyttääkö Tuomasta?

Tuomas. Käyhän tuota koettaa.

Juhani. Ristipainia!

Tuomas. Olkoon menneeksi!

Juhani. Isketäänpäs, isketäänpäs!

Napo. Warro, poika! Saakoon Tuomaskin lujan lahmauksen housusi kaulureista.

Juhani. Hän saakoon, hän saakoon!

Cero. Juh, miksi irvistät ja wäänät silmiäs kuin härtä pentissä? Woi weljeäni! Mutta katso, ettet itseäsi häväise nyt.

Aapo. Raikki hywin. Kenen on ensimmäinen heitto?

Juhani. Olkoon se Tuomaan.

Tuomas. Olkoon se vanhimman weljen.

Juhani. Seiso sitten kannallas.

Tuomas. Tahdon koettaa.

Juhani. Seisotko, seisotko?

Tuomas. Tahdon koettaa.

Aapo. Heleijaa, pojat! Sillä lailla, juuri niin! Taisteletteppa kuin uskon sankarit. Juh kimpustaa ja wäänää kuin Israelit itse ja "Tuomas seisoo niinkuin tammi".

Cero. "Koska saarnaa Aaprahammi". Mutta katso Juhon suuta ja kauhistu. Ah! pistäisin nyt waikka teräspuikon hänen hampaittensa wäliin — roiskis! ja olisi pa se kohta kahtena kappaleena. Kauhistunpa, kauhistunpa!

Aapo. Miesten otteloa waan. Rousee ja waipuuhan allamme pallit.

Cero. Kuin urkujen polkimet; ja Tuomaan töppöset kyntää laattiata kuin järeät metsä-sahrat.

Aapo. Ei sinä juuri siwellätkään maitoformilla. Peijakas! olis tämä pinnistys tuolla wuorella, niin istisiwätpä forkkoraudat säkeniä kallioista.

Cero. Dikein kultaisia tähtiä lentelis metsään, ja nousispa tuosta iloinen kulowalkia. — Mutta aina seisoo Tuomas.

Tuomas. Oletko jo nytkinyt tarpeekses?

Juhani. Heitäs sinä.

Tuomas. Tahdon koettaa. Mutta katso nyt, niin laattia pyörii.

Cero. Muista, muista, Juh! —

Aapo. Se oli heitto.

Cero. Se oli jumaus kuin "Haamaan halkonuijasta" kuin isku "taiwaan tulivasarasta".

Dimo. Ja tuossa makaa Juhani kuin mallasjäkki.

Cero. Woi "Poika-Jusfia"!

Dimo. Niin kutsui hän itseänsä pikku-poikana.

Uapo. Pitää kuitenkin tietämän kuinka miestä heittää. Muišta, Tuomas: eihän ole ihmisen ruumis raudasta, vaan lihasta ja luusta.

Timo. Niin, waikka hän housujakin kantaa.

Tuomas. Turmelinko sinua?

Juhani. Katso itses.

Tuomas. Nouse ylös.

Juhani. Nousen kyllä ja näytän sinulle miesvoiman käsikapulasssa. Siinä leikissä voimat punnitaan.

Tuomas. Tuoppas, Gero, haaru tuolta nurkasta. — Kas tässä, Juhani.

Juhani. Tässä olen. Ja nyt takatasu vasten takatasua ja ympäri haarua kynnet!

Uapo. Ja koska luhkaan, silloin wetäkää, mutta ilman yhtään tempausta. Haarua warpaitten kohdalle, juuri warpaitten kohdalle, ei tuumaa kummallekaan puolelle. — Nyt, pojat!

Timo. Juhonousee ylös että kääkähää waan.

Uapo. Eihän siinä armoitkaan auta.

Juhani. Mene laskemaan olutta, Timo.

Timo. Dnnuthan, weli.

Juhani. Olutta laskemaan, sinä riivatun nallikka! Kuulitko? Wai tahdotko korvilles?

Tuomas. Wioitinko jalkas?

Juhani. Mitä huolit siitä? Katso oma käpäläs. Mitä koskee se minuun, jos korkkoni heltikin saappaastani? Heltihän se painisssa kuin nauriin liuska. Mutta katso itses, sinä. Näkyy, että voitat minun painisssa ja käsikapulasssa; mutta tules tappelemaan.

Uapo. Tappelus ei kuulu asiaan nyt.

Juhani. Kyllä, jos waan tahdomme.

Tuomas. Minä en tahdo.

Juhani. Et uskalla.

Uapo. Tiedä paini leikiksi.

Simeoni. Minä tiedän sen leikiksi, josta syntyy usein tappelus ja murha.

Juhani. Tuomas woittakoon, mutta ei notkista Juhania tässä kukaan muu. Sen wannon ja näytän mie-

hestä mieheen yli kaiken komppanian. — Yksi nappaus, Aapo! Pitääköks kaulukse? Pitääköks?

Aapo. Hurjapää ilman pienintäkään syytä! Malta, malta, ja painikaamme kunnan tawalla.

Juhani. Kirkas leimaus!

Aapo. Malta, sanon minä. — Kas niin, nyt heitä.

Cero. Juho tanssii polskaa niinkuin poika, waikka ontuentin.

Juhani. Mitä lausut nyt, weli Aapo?

Aapo. Että mahaan sun allas.

Juhani. Astuppas numeroon, Simeoni.

Simeoni. En tuhannen rikkis edestä rikkomaan korkeata juhlaa.

Juhani. Kunnioitettu olkoon joulujuhla! Eihän sitä wiattomassa painissa rifota, jossa mieleemme on iloinen ja sydämemme puhdas. Yksi koetus, Simeoni!

Simeoni. Miksi kiusaat minua?

Juhani. Yksi rynnistys!

Simeoni. Sinä saatana!

Aapo. Rauhaa hänelle, Juhani, rauhaa!

Juhani. Sopiihan meidän koettaa. Kas niin, yksi ainoa kiekkaus kauluksesta!

Simeoni. Wene helwettiin, häiyy henki! Minä myönnän, että voitat.

Tuomas. Sen uskon wasta koska näen. En luule Simeoninkaan jänteitä juuri wafikanlihaksi.

Juhani. Sentähden tulkoon hän koettamaan. Siinä nähdään, owatko wafikkaa wai mustaa, saartuwalista karhua.

Aapo. Olkoon hän oloillansa ja astukoon esiin toinen uros, mieluisampi rinnustukseen. Weli Timo, aina uljas mies!

Juhani. Haluttaisko?

Aapo. Päin tuuleen, Timo! Eihän ole koskaan nurru-poika.

Tuomas. Ei koskaan, waan aina reipas, aina niinkuin omaansa talosansa. Eihän unohda tempausta, jonka hän teki tuossa ainoisessa melakassa Doukolaiisten kanssa. Saipa hän ensin huomaamatta nupillensa aika napsautsen,

mutta, siitä suuriakaan huolimatta, kääntyi hän wakaasti ympäri, sieppasi seipään miehensä kourasta ja nytpä iski hän takaisin wasten pääkuorta — ja seiwäs poikki. Seiwäs poikki että sälähti, ja alas maahan lotkahti mies kuin tyhjä säkki! Niin teki Juholan Timo. Ja minä tiedän, että löytyy hänessä miehen-wastusta vieläkin.

Timo. Tuleppas, poika.

Juhani. Sitähän juuri mielin. Mutta annas kun kieppaisen pielistäsi kiinni minä myös. Nyt olen walmis.

Aapo. Ensimmäinen olkoon Timon.

Juhani. Olkoon niin. Ehdinpä wähän puuskuttamaan.

Timo. Kas tuossa!

Juhani. Ei, poikajeni!

Tuomas. Jotenkin tuima tempaus, Timo, sinä urhoollinen Timo! Mutta onkos waraa parantaa?

Juhani. Ei tästä näin waan mennä.

Tuomas. Timo, onkos waraa parantaa?

Timo. Pitäis olla. — Mitä tämä sanoo?

Juhani. "Ei tästä näin waan mennä, sanoi Hywänmäen ferjäläinen".

Aapo. Kerran vielä, Timo.

Tuomas. Onkos waraa parantaa?

Timo. Pitäis olla. — Entäs tämä?

Juhani. "Ei tästä näin waan mennä, sanoi Hywänmäen ferjäläinen".

Tuomas. Mutta se oli nykäys, joka tuntui.

Cero. Ei waraa, ainoastaan hieman ja juuri wiattomasti tärähti Juhaniin ääni.

Juhani. Pystyysfä seison.

Tuomas. Kerran vielä, Timo.

Timo. Koetetaan, koetetaan.

Juhani. "Wentta=holl!" Housuni putoo!

Timo. "Mutta nyt, sanoi Kaitaranta".

Juhani. Housuni putoo! Kuuletko sinä?

Timo. Kas noin, weljeni!

Aapo. Tuosfako makaa Juhani taas, suudellen permantoa?

Cero. Ja puhaltaen niinkuin sonni-härkä. Mutta hyvä että "ehtii hän wähän puuskuttamaan".

Timo. Allani makaa poika kuin märkä tallukka waan.

Tuomas. Mutta housunsa tefiwät hänelle teposet.

Napo. Olkoon se sanottu totuuden nimessä. Juhani omat housut oliwat tässä herraansa vastaan ja rupefiwat liittolaisiksi Timolle.

Gero. Niin on asia. Sentähden kaikki housut pois ja uubistukoon leikki.

Simeoni. Pidä nyt kitas, sinä rääkkä! Annanpa muutoin wästen nokkaas. Eikö ole sinulle jo kylliksi tätä helwetin leikkiä?

Gero. No muuttukoon se tairaani leikiksi. Housut ja paidat pois, ja painikaat kuin kassi enkeliä Paratiisin pelloilla.

Tuomas. Miksi istut hänen niskoillansa, Timo?

Timo. Olis nyt halko, niin panis niin pitkin pakaroja että pläikkyyis.

Napo. Miksi niin? Tämä on painia, waan ei tappelusta.

Gero. Onko Timo suutuksissaan?

Timo. Ei suinkaan, ei suinkaan, mutta sanonpa: olis nyt halko tai ympyriäinen tela, niin panis niin pitkin pakaroja, että pläikkyyis.

Tuomas. Laske hän ylös.

Timo. Nouse, Jumalan luoma.

Juhani. Minä nousen, ja tiedä, saatuani housut kiinni taas, on wuoro sinun taas painua alas, ja toisin kuin äsken minä. Minähän, poloinen poika, kämärryin alles onnettomuuden kautta, jonka sinä niin wikkellästi käytit hyödykseksi, hunsuotti, saapaswerin!

Napo. Wihastuminen kauas! Minä tiedän että hän tuskin huomasi housuwahinkoas, ennen kuin heitto oli tehty. Sen teki hän tiimmellyksen kuumuudessa, poikaparka.

Juhani. Sen hän kyllä tiesi, se mullisaukko. Mutta olettepa kaikki niinkuin korpit niskoillani. Wai ei hän tiennyt. Enkö huutanut kuin rajamies huikealla äänellä: wentta-holl, housut putoo? Mutta hän ei siitä huolinut, waan tempaili kynsineen ja hampaineen kuin kissa. Mutta

istu ja pala! Kyllä sinun opetan tästebes käyttölemään onneksesi toisen slytty=housuja, kyllä sinun opetan.

Timo. Sen tein minä tiimellyksen kuumuudessa, poika-parha.

Juhani. Minä sinun opetan, saatuani housut ylös ja nälkäwyön kiinni kuin nalkitun wanteen.

Timo. Minä annan palttua koko painille; koska kerran voitin, niin voitin, eihän siinä mitään muuta mutinata. Mitä kuuluu housut tänne? Painissa painii mies, waan ei housut ja säärystet tai muut lumisukat.

Juhani. Kourat kaulukseen taas ja rinta wästen rintaa! Istu ja pala!

Timo. Menenkö ma hänen kansansa tuohon lapsekkaasen työhön?

Cero. Mitä hän kysyy vielä. Mene, Jumalan luoma, mene koska pääset.

Simeoni. Älä mene, sanon minä.

Cero. Älä mene, jos pelkää ja wapistet.

Juhani. Nyt ei auta pelko eikä wapistus, waan täytyy hänen käydä uuteen kilwoitukseen ja juuri tällä Jumalan hetkellä.

Cero. Armahda häntä, Juhani, armahda!

Timo. Minkätähden. Cero, minkätähden? Olkoon menneeksi yksi pinnistys vielä, yksi tai kaksi. Tersi waan!

Juhani. Tässä, poika!

Tuomas. Koreasti, Suho!

Aapo. Koreasti! Noinhan tappelee kaksi nälkäistä haukkaa.

Simeoni. Tappelua, sulaa tappelua!

Aapo. Järkevästi, Juhani!

Simeoni. Voi teitä hirmuja, woi teitä hirmuja!

Cero. Älähän weljeäsi runno!

Simeoni. Aha, aha! johan kelmenee Cerokin. Siinä owat kalas, joita onkeilit.

Tuomas. Juhani!

Simeoni. Gajoohan jo pirttikin, te pedot ja perfelet!

Juhani. "Wotti, poika, sanoi Rysä!" No miksi makaat siinä, ja killistelet ylös kattoon?

Timo. Sinä voitat minun nyt, mutta annappas ajan vähän muokata vielä: sinä wanhenet ja kasvat pikkuiseksi, mutta minä wartun ja voimistun.

Juhani. Kerran ransistuu ja loppuu tämä maailman, saati syntinen ihmis-parha. Mita tassi meitä kaitia, weljeni. Mutta nouse ylös ja kulauta naamaas sie maus olutta ja tunnusta että on sinussa pari luotia vähemmin voimaa kuin minusssa.

Timo. Se nähtiin. Tuossahan makasin rähmälkäänä allas ja sinä päälläni kuin röyheä karhu.

Juhani. "Saappas tästä, Saparamatti, Riikka-Heikin kannusta!" — Olen siis Juholan laumassa toinen mies mitä voimaan koskee. Lauri ja Gero ovat tosin koettamatta vielä, mutta he tietävätkö että meitäisiä he kuulutellivat koetusessa; ja Simeoni on itsensä tunnustanut heikommasi minua. Mutta pikkusormen mies ei ole Juholan weljeksiästä yksikään, sen takaan minä. Tuloon tänne waikka wiisikymmentä Toukolaista, nyrkki vasten nyrkkiä. Wiisi tynndriähän minä niskallani kannan, ja Tuomas vähän enemmän; wiisi tynnyriä, kun toinen waan painon jekkääni pinoo.

Tuomas. Mutta mielispä nähdä Laurin ja Geron lyöwän painia oikein tiukasti.

Uapo. Totisesti jotain nähtävää. Toinen wakawa ja tyyni kuin talwen suoja, toinen pikkuinen kuin keri, mutta niinkuin leimaus wilkas ja terävä. Päin tuuleen, ja siinäpä ottelevat kärppä ja koiras-jänis. En wertaa sinua jänikseen arkuudesta, siihen ei ole syytä, en liikuntoskaan tähden, sillä Lauri astelee kuin seppä Rönnin kuokkamies, — jonka jalvoja ja kuokkaa käytteli sukkela fellowärkki mahassa — mutta näyttäisypä mielestäni ottelo kuin kärpän ja uhkean koiras-jäniksen paini.

Juhani. Yksi rinnustus, pojat, yksi rinnustus tai ristipaini!

Lauri. Mita tiimellyksestä Geron kanssa? Hänestä et saa kunnan nappausta koskaan, waan tuolla hän teiskaa haaroissa kuin kissa, kynsi ja likistelee toisen ohimia sen riivatun tawalla, että tuskin voit wetää hengen pihausta rintaa. Niinpä hän teki koska menneenä sylsynä

painiskelimme Aroniitulla. Ja kuka siinä voitti, kuka alle meni, sitä "ei ymmärtänyt Siwarikaan". Mitäs minä hänen kansansa enään menisin?

Gero. En ollut vahvempi sinua hiuskarvankaan vertaa. Usko jos tahdot.

Lauri. Sen uskon, koska tiedän sinun heikommasi.

Juhani. Sen näyttäköön rehellinen paini.

Lauri. Mitäs minä hänen kansansa enään menistä?

Simeoni. Pankaamme jo ma'ata, te willityt.

Juhani. Ditä on monta, mutta joulu on waan kerran wuodesa, ja sentähden iloittamme nyt. Iloitse, sinä jouluhuone, iloitse koko Israelin maa! Tänä yönä, tällä hetkellä on tapahtunut suuri ihme Babylonin kaupungissa. Iloitkaamme! — Mitä leikkiä löisimme? Syömmekö joulu-paistia? pistämmekö sika, wai sohimmekö suutaria?

Simeoni. Kas niin! Eäsäkö vielä uisakoittelisimme kuin wallattomat kafarat? Wene pois!

Juhani. Nuoren miehen naimattoman elämä on tanssia. Eikös niin, Dimo?

Dimo. Hi, hi, hi!

Juhani. Eikös niin?

Dimo. Kyllähän se semmoista on.

Gero. Juuri niin, "Jussi-kulta".

Juhani. Sanoi fettu jänikselle. Dikein! Tämä elämä käy laatuun; onhan se wälimmiten lystiäkin ja nostelee hieman kantapäitä. — Tanssikaamme rypsää; siinä olen minä juuri mekkari. Katsokaas!

Mayo. Antaisko oluemme huimausta?

Juhani. Kumauta naamaas kannua kolme, niin etköhän huomaa pientä leiskausta tuolla yli-kerrassa? — Mutta laula, Gero, koska Poika-Jussi tanssii. Hellitäppäs!

Gero. Mitä sorttia tahdotaan?

Juhani. Mitä hyväänsä, kun se waan raikkuu ja remuu. Hellitä, poika, kirkaise että multahirret nousee! Laula, sinä mullisaukon poika, laula koska minä tanssin, loiskin niinkuin pääsi, loiskin aina fattoon asti. Laula!

Gero. Tahdonpa koettaa:

"Iloitkaat ja riemuitkaat,

Nyt on meillä joulu;

Nyt on oltta ammeet täynnä,
 Haarikat ja kiulut;
 Ammeet täynnä, ammeet täynnä,
 Haarikat ja kiulut!"

"Anjanpellon marffinoilla
 Olta, wiinaa juotiin,
 Mustan härjän hinnalla
 Ruot kihlakalut tuotiin,
 Tuotiin, tuotiin;
 Mustan härjän hinnalla
 Ruot kihlakalut tuotiin".

Jusfi, pusfi, Sukolan Jusfi!

Uapo. Waii, Gero, ja äläppäs suututa häntä.

Juhani. Laula päälle waan; en minä suutu; laula
 päälle, ettei mun tarwitse tanssia ilman musiikkia.

Gero. Jusfi, pusfi, Sukolan Jusfi!

"Jusfi, Jusfi, jauhokuono,
 Porsaan pahnan pölyttäjä

Timo. Hi, hi, hi! Voi mitä hulluja lauleletkin.

Juhani. Laula päälle waan, laula päälle. En minä
 suutu.

Gero. "Jusfi, Jusfi jauhokuono,
 Minä laulan ja napsaan vielä formianikin.

Porsaan pahnan pölyttäjä,

Sikoläätin lämmittäjä!"

Jusfi, pusfi, Sukolan Jusfi!

"Jita meni rantaan,

Kirjoitteli sanaan

Rimen kultansa,

Rimen kultansa".

"Kun mä kultani äänen kuulin,

Ensi kerran nähdesäin,

Niin taiwaan ilos' olewain luulin,

Serastimein seassa;

Niin taiwaan ilos' olewain luulin,

Serastimein seassa".

Jusfi, pussi, Sukolan Jusfi!

"Muistatkos, Maija,
kun mansikka syötiin
ja iloleikki lyötiin?
Fralla ralla laa!
Mansikka syötiin
ja iloleikki lyötiin.
Fralla ralla laa!"

Jusfi, pussi, Sukolan Jusfi!

"Älä, sinä Nato-parha
Jusfia soimaa;
Sen sinä tiedät että
Jusfil' on voimaa.
Jusfi istuu linnass',
Putin lapa rinnass';
Kaikki me olemme
Yhdessä hinnass'".
Fralla ralla laa!

Wilufselan Witka
Ja Wiuvalan Piispa,
Syvän-ojan Sonni
Ja Sylwinän Jalli!
Ralla ralla laa!
Syvän-ojan Sonni
Ja Sylwinän Jalli!"
Ralla ralla laa!

"Boi minua, hurjaa poikaa,
Miks mä itsein laitoin!
Talo mull' on kotona,
Ja itse kannan rautoi,
Talo mull' on kotona,
Ja itse kannan rautoi!"

Juhani. Noin vaan! Noin! Eihän tässä raudat
paina. Laula päälle!

Cero. Jusfi, pussi, Sukolan Jusfi!
Jusfi, Jassi, jauhokuono,

Porsaan pahnan pölyttäjä,

Sikoläätin lämmittäjä!

Jussi, pussi, Sukolan Jussi!

Eikö ole jo tarpeeksi?

Juhani. Enemmin! Karja-Matin häitä tanssitaan.
Enemmin! Enemmin! — Karja-Matin häitä!

Simeoni. Kuffokin jo hirmustuen kirkaisee tälle jumalattomalle menolle ja jyskinälle.

Juhani. Kitas kiinni, kukkan, ja älä sinä kotkottele!

Tuomas. Onhan tuota jo tuossa, Juhani.

Uapo. Wiehän sinusta hengen tuo turkkilaisstanssi.

Juhani. Tämä on ryssää. Eikös niin, Cero?

Cero. Tämä on jussia.

Juhani. Olkoon niin, ja olkoon sitten menneeksi jussin-tanssia pari kymmentä loiskausta kerran vielä.

Simeoni. Sinä hurja mies!

Timo. Kas noin, kas noin! Hi, hi, hi! No wie sinun riivattu!

Juhani. Pois tieltä! Muutoin sotken sinun liisakaksi kuin kasakan-hewonen juopuneen marffina-pokon. Hih!

Uapo. Onpa nahkahihnansa löyhysää tuolla takana. Pompahtelepa se; pompahtelee ylös, pompahtele alas, piesten vuoroon hänen selkäänsä ja pakaroitansa. O sinä!

Juhani. Lalla, laa, laa! Sepä vasta pölytystä oli. Hehheh! — Toisen kerran iästäni tanssahattelin. Ensimäinen tapahtui Karja-Matin häissä, joissa ei löytnyt naisen-puolta kuin kolme vanhaa ämmää, mutta miehiä aika liuta. Mutta kas kun Matti prykäsi meille pari kupillista muikkaa kahvipunssia, niin ei sitten yhtäkään muuta kuin löhlyttämään permantopalkkia, me ukot keskenämme; ja huokailipa allamme syntinen maa. Ämmä-rukat kiittivät päästyänsä koko leivotuksesta; mehän olisimme tanssittaneet heitä ryyhyiksi. Voi sinun peijakas kumminkin! — Mutta nyt päältämme waatteet aina paitaan asti, ja ylös parwelle. Emmehän kuitenkaan ummista filmiämme juuri vielä, vaan kuohuvan olutkuulun ääressä ja terwaisen päreen loimottaessa, kertoilemme iloisia satuja ja tarinoita tuolla parwen lämpymässä.

Riisuiwat he päältänsä, täyttiwät kuulun oluella ker-

ran vielä ja astuivat miehissä parvelle. Siellä he, mekkoillaan kaikki, istuivat olkifella sijalla hautovassa kuumuudessa. Uhkerasti kierteli ympäri miehestä mieheen waah-toowa kiulu ja seinähirren raossa loimotti honkaisen päreen kultainen liekki. Mutta läimähti Suhanin päähän aate ja walahti suustansa lause, jonka seuraus oli viimein kowa onni.

Suhani. Täällähän itsiämme oikein paistelemme kuin pyllimakkarat pätfin oljilla, ja lämmintä antaa meille kiukaan kuumat kivet. Eero, waleppas uunille kannullinen olutta, niin tiedämmehän mille maistuu ohranesteen löyly.

Tuomas. Mikä hullu juoni olis tämä?

Suhani. Ujas juoni. Waleppas.

Eero. Minä tahdon totella esimiestäni.

Suhani. Pari kannullista olutta kiukaalle!

Tuomas. Ei pisaraakaan! Jos kuulen sieltä pienenkin pihauksen, niin onneton hän, joka saattoi sen matkaan.

Aapo. Olkaamme tuhlaamatta oivallista juomaa.

Timo. Eihän ole meillä waroja olutlöylyssä elää, ei suinkaan, ei suinkaan.

Suhani. Lystipä olis tuota maistaa.

Tuomas. Minä kiellän sen lujasti.

Suhani. Lystipä olis tuota maistaa. — Woitto äsköisessä painisssa on aika lailla kohottanut Tuomaan niskapyyristöjä, ja luuleepa hän nyt hallitsewansa tässä huoneessa mielensä mukaan. Muistappas kuitenkin, että karwas sappi, koska se oikein paisuu, antaa pojallensa tappeluksessa seitsemän miehen woiman. Kuinka hywäänsä, mutta minun filmäni eivät vielä suinkaan mieli wartioita sinua.

Simeoni. Painin hedelmiä, painin hedelmiä kaikki!

Suhani. Annappas molksahtaa, Eero. Minä wastaan asian ja puolustan miestä.

Eero. Se on esimiehen käsky, ja minun täytyy totella; muutoin on jäniksen-passsi kourasfani wallan joulu-yöinä.

Silloin Eero, purren hammasta ja mytistäen huulensa wikkeldään myhäilykseen, täytti kerkeästi Suhanin tahdon, ja pian kuului kiukaalta pläiskäys ja kohta sen jälkeen tuima kohaus. Rynkäisi nyt Tuomas julmistuen ylös ja karkasi

kolkana kohden Ceroa, mutta Juhanikin kiirehti puolusta-
 maan nuorinta weljeänsä. Siitäpä nousi nyt yleinen kär-
 hämä, jonka wilinänsä palawa päre wiskattiin parwelta
 alas laattialle. Siellä se pian, weljesten huomaamatta,
 wiritti olkihin wilkkaan tulen. Niinkuin rinki weden pin-
 nalla lewiää tasan ja nopeasti kaikkialle, niinmyös tulen kir-
 kas pyörö yhä suureni laattialla. Ulettui se korkeammalle
 yhä ja tuikkieli jo parwen permanttoa, ennen kuin huoneen
 asujamet äkkäsiwät allansa waaran. Mutta myödhään sen
 äkkäsiwät, ehtiäksensä pelästamaan muuta kuin omat hen-
 kensä ja elikkojen, jotka löytyiwät pirtissä. Laajalta jo aal-
 toiliwat liekit, ja suuri oli hätä ja temmellys. Kaikki rien-
 siwät he kohden owea, jonka auetessa miehet, koirat, kissa
 ja kukkan hirweällä rähinällä karkasiwät ulos melkein yht'ai-
 kaa. Näkyi niinkuin pirtti olis heidät oksentanut sawu-
 neen kidastansa ulos lumiselle maalle, jossa he nyt seisoi-
 wat, yskien kilpaa. Mutta viimeisenä astui ulos Lauri,
 talutellen kuumuwarresta Balkoa, joka muutoin kaiketi olisi
 jäänyt uhriksi paloon. Ulos tunkeusi jo wäkiwaltainen tuli
 affunojen pienistä aukoista ja viimein sekä owesta että ka-
 tosta. Loimoin helmasa liekkui Impiwaaran iykewä pirtti.
 Mutta lumisella tanterella seisoi pirtin miehistö suojatonna;
 olihan jo syyskoijukin, heidän ensimmäinen turwansa täällä,
 heiltä hajotettu aina maahan asti, ja warahuone tuossa sei-
 soi rakettuna harwaksi kuin harakanpesä. Siinä oljenteliwat
 weljekset, ja heidän ainoa werhonsa tuulia ja pakkasta was-
 taan oli rohtiminen, lyhykäinen paita. Ei edes lakkeja
 päittänsä peitteeksi eikä wirsuja jalkoihinsa he ehtineet pe-
 lastamaan walkean wallasta. Säljellä huoneen entisistä
 kapineista löytyi ainoastaan pysyht ja tuohifontit, jotka oli-
 wat ennen kylpemistä saatetut aittaan. — Mutta lumesa
 seisoiwat weljekset, kaikki selin wästen humisewaa paloa, nos-
 tellen ja lämmitellen milloin oikeata, milloin wafempaa jal-
 kaansa; ja punersiwatpa ne jalat, lumen ja tulen haudottuna,
 punersiwat kuin hanhien räpylät.

He nauttiwat viimeistä hyvää, jota heidän pirttinsä
 heille antoi vielä, nauttiwat nuotion lämmintä; ja ankara
 oli heidän walkeansa. Waltaisesti nousi korkeuteen liekki,
 kaikkialle kajahti wäikkywä walkeus, ja partaiset kuuset wuo-

ren harjulla hymyilivät suloisesti kuin aamuruskon tulessa. Nousti terwas kantoin rykelmästä sarvu, sakea ja pikimusta, ylös pilvihin ja kiiriskeli palloellen taiwas katon alla. Mutta aholla ja sen ympäristönsä oli walkeus, wallitsi punertawa päivä talwi-yön sydämmesssä, ja, oudostaen kummallista haametta, katseliwat linnut tuijotellen puitten lumisilta oksilta alas, koska Impivaaran wahvasti rakettu pirtti käwi hiiliksi ja tuhaksi. Mutta kyhnien tukkaansa wihoissaan ja murheissaan seisoiwat weljekset siinä ympärillä, seisoiwat kaikki selin wasten tulta ja nosteliwat wuoroon jalkainsa anturoita kohden lämmittävää tulta. Kuitenkin masentui wähitellen heidän ristikkowalkeansa, kukiistui lopulta kekäleinä alas, ja tuhansista, räiskywistä sänenistä täyttyi öinen ilma. Kauhistuen huomasivat weljekset silloin, että taiwas alkoi kirkastua ja tuuli kääntyä etelästä pohjaan. Ilma oli muutoksessa suojaista pakkaiseksi.

Uapo. Tulesta pelastuimme, mutta pakkasen uhreiksi. Katsokaat: taiwas selkiää ja kylmästi jo puhaltaa Pohja. Weljet, waaramme on hirwittävä.

Juhani. Kirous ja kuolema! Kuka saattoi tämän aikaan?

Tuomas. Kuka! Sinä tulen ruoka, wieläkös kysyt? Jos nyt oikein tekisin, niin tuonne sun syökisjin paistumaan tuliseen mujuun.

Juhani. Ei koskaan tee sitä yksii Tuomas, ei koskaan. Mutta kirottu olkoon se mies, joka saattoi matkaan tämän helvetin yön!

Tuomas. Hän itseänsä kiroo.

Juhani. Kirottu olkoon se mies, nimittäin Tuomas Tukola.

Tuomas. Sanos se toinen kerta.

Juhani. Tuomas Juhaniin poika Tukola on kaisen tämän sy.

Uapo. Tuomas!

Simeoni. Juhani!

Lauri. Hiljaa!

Dimo. Nyt ette pääse iskemään yhteen, ettehan pääse, te junkkarit. Niin, niin, ollaan siivosti waan ja lämmitellään itseämme weljellisesti.

Simeoni. Te jumalattomat!

Aapo. Viha ja riita pois, koska uhkaa meitä surkein kuolema.

Tuomas. Kuka on syypää, kuka on syypää?

Juhani. Viaton olen minä.

Tuomas. Viaton! Kirkas tuli! minä syön sinun elävältä!

Aapo. Siivosti, siivosti!

Simeoni. Jumalan tähden siivosti!

Aapo. Syytön tai syypää, se jääköön ratkaisematta nyt, koska riento on ainoa pelastuksemme. Pirttimme on tuhkana ja melkein alastomina seisomme hangella. Miksi luen tämän rohtimisen paita-riekaleen? Hyvä kuitenkin, että jäi meille pysyvät ja ampumavarat tuonne aittaan; sillä aseita tarvitsemme nyt. Teerimäeltä kaifuu fusien ulkova ääni.

Tuomas. Mitä teemme siis?

Aapo. En tiedä muuta keinoa kuin kiirehtiä kohden Jukolaa, kiirehtiä kalvean kuoleman tähden. Kaksi aina ratsastakoon Valkoa ja muut heitä juosten seurattkoot. Niin tapahtukoon: juosten vuorotellen, vuorotellen ratsastaen. Herosemme kautta pääsemme siis soikemasta hankea kaiken tien, ja Jumalan avulla ehkä pelastumme vielä.

Juhani. Mutta onpa siinä tallukkamme naurishautana, ennen kuin seisomme Jukolan tuvasa, halkoisen pystywalkean hauteessa.

Simeoni. Siinä kuitenkin ainoa toivomme. Ja sentähden rientäkäämme. Tuuli tuimenee jo ja taiwaan kanji paljastuu! Rientäkäämme!

Eero. Surmamme on tullut!

Juhani. Siinä on Jukolan seitsemän poikaa!

Simeoni. Hätämme on hirvuinen, mutta voimallinen korkeuden Herra. Rientäkäämme!

Tuomas. Mies aitaista pysyvät ja kontit!

Juhani. Rauhistava yö! Täältä uhkaa meitä paukuva pakkaneen, tuolta nälkäiset, ulkuvat sudet.

Eimo. Waarasja olemme sekä Valko että me itse.

Juhani. Me itse vielä suuremmissa. Paljas mies, niin olen kuullut, on talvella sudelle kowin mieluisa paisti.

Timo. Ja mies ja sika, niin olen kuullut, mais-
turvat yhtä, ja se tiedetään, että sika on talvella Häntä-
Heikin haluruoka. Tuima on edesjämme pykölä ja puntti;
sitä ei taida kieltää.

Juhani. Mitä teemme?

Aapo. Sukolaan kuin noidannuolet halki yön, en-
nen kuin pakkaneen tulistuu ja löylyttää weremme jääty-
mään polttavalla kylmyydellä. Päin Sukolaan yli kilju-
wan Teerimäen! Susia vastaan on meillä aseet, mutta ei
hyydepartaista kuningas Pakkasta vastaan.

Tuomas. Tässä pysyöt ja fontit. Nyt kiivääri ol-
kaan ja fontti selkään joka mies, ja kaffi käyköön ratsasta-
maan, me muut potkimme jäljestä mitä voimme. Mutta
rientäkäämme, rientäkäämme kuolemattomien sielujemme
tähden!

Juhani. Pohja kirkastuu ja tähdet kiiltää! Hii, haa!
Mutta rientäkäämme!

Aapo. Huomenna saatamme täältä tavarat ja ka-
lut, jotka meille walkea jätti; huomenna tulemme ja kor-
jaamme myös kissan ja kufon. Tämän yön he kyllä tar-
kenewat tässä tulisen aherruksen vaiheilla. Mutta Killi ja
Kiiski käykööt kanssamme retkelle kuin uskolliset kumppanit.
— Missä he ovat?

Tuomas. Heitä ei näy. — Waiti! kuulleskaamme.

Cero. Kaukana tästä he jo wilkaijewa. Tuoltahan
kuuluu haukuntansa vuoren takaa.

Tuomas. Ilvestä he ajawat, ja kaiketi oli tämä
ilves kulkenut läheltä ohi pirttimme, saattaen jälkensä koi-
rille. Mutta ajakoot he mielensä mukaan; nyt meidän täy-
tyy ne unohtaa ja kiirehtiä tuikemaan matkaan.

Juhani. Olkoon menneeksi! Sillä elämä ja kuole-
ma ovat iskeneet toinen toisensa kamaraan kuin kaffi koi-
rastarkhua.

Aapo. Nyt liikkeille kaikki voimat!

Juhani. Sielumme ja ruumiimme kaikki voimat
aina ytimeen asti!

Tuomas. Muistain että uhkaa meitä surkein kuolema.

Juhani. Rahtialta uhkaa meitä musta kuolema.
Hii, haa! nyt nokka jäässä taikka suolet maassa, ellei seis-

poika hetken päästä liukkailla oljilla walkean walosja. Yksi näistä kolmesta on tapahtuwa tunnin päästä. Mutta ei hän auta huikailemaan tässä, ei ensinkään, waan purren hammasta nyt halkaisen waikka jäävuoret, peninkulmien pakjut.

Simeoni. Koettakaamme Herran nimesä ja awulla.

Juhani. Hänen awullansa. Mitähän woi täällä omaista woinastansa waimosta syntynyt mies? Mutta olkaamme hywässä turwassa.

Gero. Lähtekäämme ilman yhtään siekailusta enään!

Juhani. Ja ilman yhtään pelkoa! Mennään nyt!

Duomas. Kaikki walmiit siis. Astukaatpas selkään, Gero ja Simeoni, ja lähtekää ratfästamaan kohden Sukola, mutta niin, että pysymme aina lähellä konimme hofteja me, jotka wilkaisemme jalkasin jäljesänne lumesä. •

Niin läksiwät he matkalle: alastomina, puettuina ainoastaan rohtimiseen paitaan ja kantain kufin konttiansa selässä ja pyssyhänsä olalla tai kädesä. Niin he läksiwät talwiselle, biselle tielle, paeten pakasta, joka karkasi heidän päällensä Pohjolan rämeiltä. Mutta ei tullut hän kuitenkaan hirmuisimmalla naamalla, eihän käynyt tuo ilma tällä erällä ankarimmaksi ilmakeksi. Tosin paljastui wälimmiten taiwaan ota, mutta purjehtiwat pilwet peittiwät sen taas, ja kohtuullisesti liehtoi pohjonen. Oliwatpa weljekset myös kylmän tuttavia, monessa kiljuwassa pakkaesä oli heidän nahkansa kamartunut, ja oliwatpa he ennen, wallattomina poikina, useinkin sotkeilleet kinosia paljainjaloin, tunnit pitkät. Mutta kamala, hirwittävän kamala oli heille nyt kuitenkin retki Impiwaarasta Sukolaan. Kiivaasti he karkasiwat eteenpäin, sydämmisä kauhistus. Edellä, Balkon selässä, ratfästiwat Gero ja Simeoni, muut juosten heitä seurasiwat kintereisä, polkien korwen lunta, joka juoksusta tuiskahteli ympäri. Mutta Impiwaaran aholla, hohtawan tiukaan lähellä istuivat kissa ja kuko, alakuloisesti killistellen hiiltymään tuleen.

Kohden kylää rientsiwät weljekset, heittiwät jo Sompion selkänsä taakse ja läheniwät Deerimäkeä, josta yhä kuului susien kamoittawa ulwominen. Mutta näreistösä, suon ja Seunalan Saakon ahon wälillä tapahtui ratfästajain

muutos: alas astuivat Gero ja Simeoni ja kaikki weljeksis-
tä taas rienfi heidän sijaansa. Wiipymättä jatkoivat he
retkeänsä jälleen, kirmašivat pitkin nummen selkää, poikki
Wiertolan tien ja siitä halki awaran, humisevan hongiston.
Mutta viimein läheni kallioinen Teerimäki, ja äikisti wai-
keni susien monimelkainen ääni. Pian seisoivat he wuo-
ren harjanteella ja antoivat hewosensa hengähtää; ratsastajat
taasen astuivat seljästä alas ja kohta toista kaikki heidän
sijaansa ylös. Vielä he seisoivat lumisella kallioilla; Poh-
jonen puhalteli, taiwaan kumo kirkastui hetkeksi taas ja ota-
wan sarwi osotti jo puol'yön menneeksi.

Mutta lewättyänsä, rienšiwät he taasen alas pitkin si-
leätä wuoritieta, ja koska tämä oli loppunut, astuivat he
pimeään kuusistoon ja kolkkona seivoi luonto heidän ympärillän-
sä. Kelmeänä katseli kuu alas, hyypiöt huutelivat ja
tuolla ja täällä korwen kohdussa seivoi eriskummallinen haa-
mu, näyttäen metjän kontiolle, hirweän suurelle: kaatuneit-
ten kuusten korkealle kohotetut, sammaleiset juuret. Siikkumatta
kuin jäätyneet aaveet tuijottelivat nämät karkhunku-
mat kohden kummallista matkuetta, joka winhasti juoksi
heidän ohitsensa. Niin he katselivat järkähtämättä, mutta
heidän välillensä, ympärillensä ilmestyi pian peloittawaa
liikettä jylhään kuusistoon. Silloin näkkäiset sudet kaarte-
liivat weljesten waiheilla, likeniwät heitä yhä enemmän ja
enemmän. Milloin edellä tai jäljessä, heilahtaen poikki tien,
milloin tien kummallakin puolella kuusien wälistä näkyi
heidän wilkaisewa juoksunsa. Siikkuisina, werta-janoowina
he seurašivat villisiä pakolaisia Impiwaarasta; ja räiškyi-
wät ja paukahtelivat katketessaan kuusten juurien kuitat
ofsat. Wawisten ja korskahdellen juoksi wauhko Walko; ja
mies, joka ratsasti etummaisena, taishi tuskin hillitä häntä
fiitämästä. Mutta aina nenäkkäämmäksi kiihtyi petoin roh-
keus. Huohottaen werijanoisina liehahtelivat he usein lä-
heltä miesten ohitse; ja peloitteeksi paukahteli tuolloin, täl-
löin weljesten pysyht, milloin oikealle, milloin wasemmalle.
Tästäpä eiwät he kuitenkaan karkoittuneet kauas.

Tuli vastaan Kiljawan lakea, kulowalkian polttama
nummi, jossa siellä ja täällä seivoi kuitettunut männyn-
runko, haukan ja huhkaimen istuimena. Tästä käwi jo pe-

loittawaksi fusien kiukku, ja suuri oli miesten waara. Rat-
fastiwat silloin Tuomas ja Timo, mutta muut, jotka juo-
sivat jalkain jäljessä, seisahduivat äkisti ja laukaisivat mel-
kein yht'aikaa ankaran ammunnan wainoojiansa kohden,
jotka, säikähtyen tästä, nyt siirtyiwät heistä matkan. Läk-
sivät taasen miehet firmaisemaan eteenpäin; mutta kauan
ei wiipynyt, ennen kuin jälleen kahisi heidän waiheillansa
fusien wäijyvä lauma, ja waara oli suurempi kuin koskaan
ennen. Silloin pysäytti Tuomas hevosen ja lausui kowalla
äänellä: "mies, jonka pysy on tyhjä, laadkoon sen pai-
kalla! Hän rientäköön tulena ja tuistuna!" Niin hän huusi,
astui alas, läskien Timoa lujasti hallitsemaan Walkoa.
Seisoivat nyt weljekset ja latausivat, eikä tunteneet he kyl-
mää, ei jaloissaan, ei missään ruumiinsa jäsenissä. Sei-
soivat myös pedot wiisikymmentä askelta miehistä, heihin
lakkamatta iskien ahneet filmänsä, wiskellen häntiänsä kii-
hoissaan. — Ja paljastettuna pilwistä haamoitti taira-
kumo, josta kirkas kuu nyt katseli nummelle alas.

Tuomas. Ovatko pysymme ladatut?

Aapo. Se on tehty. Mitä on tarkoitukses?

Juhani. Kaikki yht'aikaa taas!

Tuomas. Ei, jos henkemme on teille rakas. Mina
olkoon latingissa jonkun luikku; se muistakaat. Lauri, si-
nullahan wakarwin läsi ja tarkin filmä, astuppas rinnalleni
tähän.

Lauri. Tässä seison. Mitä tahdot?

Tuomas. Nälkäinen susi syö werisen weljensäkin.
Jospa tuon tempun nyt woisimme saattaa matkaan, niin
siinä olis pelastuksemme. — Koetetaan. Lauri, tuota en-
simmäistä wasemmalla tarkoitamme, ja laukaisemme yht'ai-
kaa, mutta säästäkää tultanne, te muut. Lauri, tähtääp-
päs nyt tarkasti kuin kotka ja anna leimahtaa koska minä
sanon: nyt.

Lauri. Minä olen walmis.

Tuomas. Nyt.

Silloin laukaisivat molemmat samassa filmän rä-
päyksessä, ja kaapaisten pakeniwat sudet. Kuitenkin wii-
pyi tanterella heistä yksi, pyrkien kontimalla muiden seu-
raan, mutta ei joutunut tiensä. Eteenpäin taas kaikin woi-

min riensivät miehet: juoksi jalkain kuusi veljestä, Dimo waan yksin ratsastaen edellä. Ja menipä niin hetki aikaa. Pianpa seisahdutti susien pako, he palasivat takaisin, wilkais- ten kiivaasti kohden öistä matkuetta jälleen. Kohisi ympärituoksuava lumi ja tömisi Kiljawan lakea nummi, koska he joukossa kirkasivat päin. Tulisella wauhdilla he ehtivät tuon weressään matelewan kumppaninsa luoksi, syöksähtivät hänen ohitsensa, mutta kääntyivät pian ympäri, koska werer wiehättävä haju heidän sieraimiinsa lemahti. Ympäri he kiekkasivat: hännät heilahti, lumi tuiskahti ja tulta iski yössä himon ja kimmun filmä. Silloin hirweästi irwistäen karkasivat he joukossa haavoitetun weljensä päälle; ja nousi nummelle meteli ja ähellys hirmuinen, olisipa luulut korkeuden pieliin kukištuwan. Tanner tärisi ja lumi muuttui hirmuiseksi pöppöräksi, koska entiset ystävät tempoe- liwat kappaleiksi korwen poikaa, jonka weren Tuomaan ja Laurin tarkat luodit olivat iskeneet juoksemaan. Mutta äänettömyys wallitsi taasen öisellä nummella. Kuului ai- noastaan hiljaista äyhkinää, ja paukahtelivat luut, koska pedot, naamat weressä ja wälähtelemillä filmillä, riuhtoen atrioitsivat uhriansa.

Mutta kauhistawista wihamiehistänsä kaukana jo retkeilivät weljekset; ja ihanalle oli heidän korwissaan kaikunut susien murharähinä Kiljawalla; se oli heille pelastuksen suloinen ja hyvä sanoma. Läheni heitä Kutilan awara niittu, jonka ympäri kaartaen heidän tiensä kulki ahteisen tienoon yli. Mutta ajan woittamisen tähden päättivät he nyt oikaista tämän niitun halki. Nynkäsiwät he miehissä wasten aittaa, se murtui alas, ja Walko, kantain kahta weljeksestä taas, astui yli kaadetun aidan ja läksi miesten huljan sukimana juoksemaan pitkin niitun fileätä pintaa. Mutta wiipymättä riensivät perässä ne weljeksestä, joiden wuoro oli taasen tallata lunta. Poikki niitun kulki talwitie kirkonkylään, ja matkustawia, kolmella hewosella ja kolmella reellä, retkeili par'aikaa tällä tiellä. Mutta pahoin pelästyivät niin hewoset kuin miehet, koska näkiwät weljesten lähestymän heitä pohjosesta. Näkiwät he kunnwalossa seitsemän miestä paitasillaan, pysyit olalla, hewosinensa kii- rehtiwan estin. Ja luulivat he joukon kiukkuisia peikkoja

Impiivaaran luolista karfaawan heidän päällensä. Kova oli niitulla liike ja meno. Wirnapäisnä kiitivät matkustavien hevokset, kiitivät sinne, kiitivät tänne, ja miehistä mikä huusi, mikä siunaili, mikä kiroi ja lausui kaituvalla äänellä. Mutta weljekset loivat tuskin silnänsä kohden tätä kiihkellystä, he waan juoksiwat wimmatusti Sukolaan päin yli Kuttilan niitun, ja sawuna halkefi lumi heidän edellänsä. Tuli vastaan niitun toinen aita, he rynkäsiwät miehissä päin, se murtui alas räiskähtäin, ja pian he retkeiliwät mäkiellä tiellä taas.

Mutta oliwa tämä yö heille kamala ja hirmuinen. He juoksiwat ankarasti, juoksiwat wilkaisten ja huohoittain, ja epäilykset tuijotteli ulos heidän seiwäskankeista katseistansa, jotka he lakkaamatta teroittiwat kohden entistä Sukolan kotoa. Niin he sanaakaan lausumatta kirmaasiwat yhä eteenpäin, ja nopeasti pakeni heidän altansa luminen maa. Mutta wiimein, ehdittyään Pohjanpellon töyrylle, näkiwät he kalweassa kuutamossa, mäen rinteellä Sukolan talon, ja melkein yht'aikaa kuului heidän suistansa: "Sukola, Sukola!" Siitä juoksiwat he mäkeä alas, harppasiwat Djaniitun poikki kuin siwitettyt peikot ja kiepoiwat taasen mäkeä ylös, ja seisoiwat talon teljetyn owen kynnyksellä. Aikaa ei ollut heillä kolkuttamaan ja odottamaan lastemista sisään, waan rynkäsiwät he kaksin woimin päin ja rystyhen ja kolisten lennähti porstuwana jylkewä owi auki. Pauhulla ja töminällä rientiwät he porstuwasta tupaan ja siitä tuulenpuuskana tulisiijan hiilistöön, josta heitä vastaan hengitti kallis lämmin. Mutta kowin säikähtyi nahkapeitturin unihoireinen perhe, luullen ryöwärien karfaawan heidän päällensä.

Nahkapeitturi. Kuka hirwiö näin astuu kunniallisen miehen huoneesen juuri joulu-yöinä? Sano; pysy syni on ojennettu!

Tuomas. Olkoon pysy rauhassa, mies.

Urho. Älä ammu oman talon wäkeä.

Suhani. Me olemme, Sumala paratkoon, Impiivaarasta.

Timo. Entisen Sukolan seitsemän poikaa!

Simeoni. Herra armahtakoon meitä! Seitsemän

sielua on menossa ijankaikkisuuteen juuri tällä hirmuisella hetkellä. Herra armahdakoön meitä!

Juhani. Tuli poltti tuon oivallisen pirttimme metsässä ja kaiken tavaramme myös. Tännehan nyt wilkaimme kuin jänikset ilman yhtäkään muuta ruumis-pahan werhoa kuin paitariepu, lyhyt miehen paitariepu. Ja se oli kova leikki.

Rahkapeitturin emäntä. Herresta warjele!

Rahkapeitturi. Voi teitä kurjia!

Juhani. Niin, onkos tämä enään laitaa! Tässähan nyt istumme kuin harakat, huutaen Herran armoa. Ah! mun täytyy itkeä.

Emäntä. Kurjat lapsukaiset! Riennä, ukko, wiritämään walkeata.

Gero. Voi onneton yö, voi onnettomia meitä!

Napo. Voi kauhistuksen yötä, woi!

Simeoni. Ah woi!

Juhani. Älä itke, Gero, älä itke, Simeoni, älä yhtään ruijuta, Napo! Älä itke, älä itke, Gero-weljeni; sillä nyt olemme suojaassa. Mutta olipa se turkin marssia!

Emäntä. Voi ihmislasta täällä, woi!

Juhani. Kultainen emäntä, teidän itkunne ja surkutuksenne saattaa minun uudestaan khyneleisin. Ah! Mutta älkää itkekö, muori, älkää itkekö! Olemmehan jo pääsneet petoin ja pakkasten kynsistä tänne kristillisten lähimmäisten lämpymään. Ja siitä Jumalalle kiitos.

Tuomas. Surkea, perin surkea on tilamme. Mutta tehkää meille loimottava pystywalkea, tuokaat myös pari lyhdettä olkia sijaksemme laattialle ja saattakaat Walke talleihin ja heiniä eteen.

Napo. Suokaat anteeksi, että lain nimesä ja henkemme tähden näin lujasti anomme teiltä apua ja holhomista. Henkemme tähden, henkemme tähden!

Juhani. Di armonliiton enkelit! istuuhan henki juuri nofkani kärjessä wallan lähtemäisillänsä, lähtemäisillänsä. — Jos on talossa lihaa ja olutta, niin tuokaat esiin. — Kas se vasta leikki oli, löylytys, jota muistamme. — Tuokaas lihaa ja lämmitettyä olutta kalliin henkemme ja sielumme tähden.

Rahkapeitturi. Miten ehdimme ja voimme, hyvät ystävät, ja saatuani ensin huoneesemme waloa. — Teitä onnettomia! paitasillaan juuri.

Juhani. Ei ryyhyä päässä eikä kenträrajaa töppösisä. Katsokaas noita Sipillan-jalkoja, katsokaas.

Rahkapeitturi. Karvojahan tämä pöyhittää. Tuless katsomaan, muija.

Timo. Katsokaas minunkin säariäni.

Juhani. Mitä ne owat näiden rinnalla? Tuossa! Katsos, poika, paistikkaita.

Timo. Entäs tuossa!

Juhani. Mitä sinun koipes tässä owat?

Timo. Ja minunko? Äläs mitään. Nähtääs nyt. Onkos tämä ihmisen-lihaa?

Rahkapeitturi. Niennä, muija, katsomaan.

Emäntä. No hyvät ihmiset ja taiwaan woimat!

Juhani. Niin, onkos tämä enään laitaa? — Tuomaankin filmät owat kosteat. Älä itke, Tuomas. — Kun ma sanonkin: onkos tämä laitaa?

Timo. Näinhän täällä ihmisen waffkaa lennätetään.

Emäntä. Kuinka ne nyt punoittaa ja hohtaa, punoittaa ja hohtaa! Hyvät ihmiset!

Timo. Kuin rauta ahjossa, warfinkin meltorauta. Hi, hi!

Emäntä. Niin punaiset, niin punaiset! Heresta warjele!

Juhani. Ovatpa ne juuri "walanto-waäken kaltaiset", niinkuin seisoo raamatussa. Herra auttakoon meitä waiwaisia!

Emäntä. Voi teitä lapsukaisia!

Lauri. Tehkää mitä pyysimme ja lupasitte.

Lapo. Me rukoulemme: rientäkää! Itse kyllä laitamme pystywalkian, koska täällä nurkassa löytyy halkoja, uhkeita, tuohisia halkoja.

Juhani. Niinpä vanhassa Jukolasassa, noiden tutawien, nokisten ortten alla istumme taas, ja tässä wiirymme aina Wappuun asti. Entinen tupa olkoon vielä tämän talwen kortteerinamme.

Tuomas. Mutta annapas kesän tulla.

Juhani. Annappas kesän tulla, ja pirtti, ensimmäistä uhkeampi, seisoo Impivaaran aholla taas.

Tuomas. Koska waan lumi on mennyt, kaihuupa vieläkin firvesten iskuista korvet ja vuoret ja Jukolan weljesten ei tarwitse enään kerjätä tuulenturvaa muilta.

Juhani. Petraasti sanottu. Tuomas, unohtakaamme se firottu tempku, joka saattoi pirttimme tuleen, ja kuwailkaamme mielesämme uutta pirttiä, jonka kohotamme pystyyn taas.

Tuomas. Tiedä, että jo lähteisämme peloittawalle retkelle powestani kaikki närä hälweni; ja tiedä, koska tiellä, juostesfas mun jäljesäni, sinä puhaltelit niskaan kuin uiwa orhi, niin leikkasipa tämä sydäntäni.

Juhani. Sentähden riemuitkaamme, että se retki on päätetty ja että seisomme lämpöisessä pirtissä taas. — Tuosahan tuodaan meille ruokaa ja juomaa ja tuossa kaksi waltaista lyhdettä kiiltäwiä olkia. Kiittäkäämme Jumalaa, armaat weljet!

Mutta iloisesti leimusi koiruinen pystywalkia, jonka herttaisessa hauteessa weljekset itsiänsä mieluisasti lämmitteivät. Siinä hetken seistyänsä, seitsemän miehen rivissä, firtyiwät he pöytään, nauttimaan lihaa, leipää, makkaroitaa ja lämmitettyä olutta, jonka kaiken heille nahkapeitturin emäntä, armoittelewa waimo rakensi. Isäntä itse otti huolen Balkosta, talutti hänen talliin ja täytti soimen heinillä hänen eteensä. Wiimein, seuraten miesten jälkiä, tulivat myös koirat synkeältä retkeltänsä, tulivat huohottaen, liehakoiden, ja iloista leimusiwat heidän silmänsä. Suurella ilolla ottiwat weljekset heitä vastaan: armoitteliwat heitä, rawitsiwat heitä ja hyväiliwät heitä kaikin tawoin.

Mutta, koska weljekset oliwat atrioinneet, waipuiwat he alas olkifille wuoteillensa, ja pian, käärittyinä unen hienoon huiwiin, unohtiwat he elon taistelun. Makeasti he makasiwat, ja kauan vielä lämmitti heitä loimottawa walkia, kunnes se riutui ja hiiltui. Sullki silloin emäntä peliin, ja tupaan wirtasi uuniästä ihana lämmin; siitä kallistui waimo itsekin wuoteellensa taas, ja oli jälleen huoneessa yleinen hiljaisuus. Mutta ulkona hyppeli pakkanaan räiskytellen pitkin aitoja, pohjonek liehtoi woiukkaasti

tähtikimmeltävän taimaan alla, josta kalvea kuu hymyten katseli alas.

Seisemäs Luku.

Keväällä warhain, jo ennen kirkien tuloa, heittivät weljekset Sukolan, pakenivat Impiwaaran aholle taas ja rupestivat kohta kaikin voimin rakentamaan itsellensä uutta pirttiä. Pian lepäsi nurkkakiivillä jykewiä hirsiä ja kerros liittyi kerrokseen. Silloin monena päivänä aamun koitteenä aina iltahämärään paukkuiwat firveet ja jumahтели raskas nuija. Siinä Juhani, Aapo, Tuomas ja Simeoni istuivat kukin nurkallansa, mutta muut palhoilivat ja kiirittelivät lonnoja myöden hirsiä ylös rakennolle. Hiki-päin, mutta hauskalla mielellä aina he puuhailivat, ja wakaasti kohosi huone ja ympäri tuoksu si pihkan raikas haju. Mutta menipä taasen päiviä, joina weljekset ei liikuttaneetkaan firweitänsä, waan, kuorsaten sikeässä unessa, wiettivät wuorokautensa illasta iltaan ja vielä kolmanteenkin aamuun.

Kuitenkin, jo ennen laihopeltojen kellastumista kylässä, seisoi pirtti walmiina Impiwaaran aholla; seisoi samassa paikassa, samassa muodossa ja tilassa kuin ensimmäinen; uhkeampana vielä se seisoi. Ja nytpä weljekset, koska luja pirttinsä oli valmis, taifuwat päätyä täysin voimin pyyntöreikillensä taas. Sekä metsästykseseen että kalastukseen Ilwesjärvelle warustelivat he itseänsä, läksiwät aseinsensa, pyhdyksinensä matkaan, ja koiratkin seurasiwat heitä tultaläikkyyillä filmillä. Wähymättä samoilivat he metsäisiä wuoria, soita ja maita ja wiittelivät kaikkialle järwen heledää pintaa, kiehtoen itsellensä elaketta sekä hetkeksi että tulewaksi tuikeaksi talweksi. Ja silloin Ahtolan ja Tapon asujamista moni henkensä heitti.

Mutta mielinpä nyt kertoa wanhasta Taula-Matista, weljesten ainoasta ystäwästä täällä metsässä. — Oli ukko, nimeltä Taula-Matti; asui tuuhealla, wifaisella mäellä, yksin hän asui pieneissä majasfansa muutama tuhannen aske-

lia Impivaaran vuoresta. Taulaa teki hän pehmeintä Hämeessä ja wallan wahvoja tuohikenttä, ja tämä wirkanja toi hänelle puuttumatta jokapäiväisen leipänsä. Nuorempana oli hän matkustanut Pohjanmaalla, jonne jalona kyytimiehenä seurasi entistä pitäjän provastia, joka oli muuttanut aina Lapinmaan rajoille. Siellä oli Taula-Matti wiipynyt seuraavan kesän, pyynnellen karhuja, ahmoja ja kurfia Pohjolan äärettömillä rämeillä. Näiltä rekkiltä oli hänellä kertoomisista paljon; ja muisto oli hänellä werrattoman tarkka; eipä hän unohtanut mitä hän kerran näki tai kuuli. Tarkka oli myös hänen hawaintonsa ja filmänsä; pyörryttävien salojen halki hän waelteli milloinkaan ehyttä. Ei löytynytäkään paikkaa niin kaukaista, missä hän waan kerran oli käynyt, jonka suuntaa ei hän luullut tietävänsä, erehtymättä hiuskarwan wertaa. Hän osoitti sen kohta peukalollansa; ja turhaan wäittelivät vastaan, niin järkähtämättömänä piti hän tietoansa. Jos esimerkiksi häneltä kysyit: ”missä on Wuokatti”, wastasi hän kohta, puskien peukalollansa kohden taiwaan reunaa: ”tuolla; katso pitkin peukaloani; tuolla, waikka ampuisit. Ruusamon kirkko on tuon pienen kuveron kohdalla, mutta siitä pieni kukon harppaus oikealle kulkee linja Wuokattiin”. Samoin, jos kysyit häneltä: ”missä on Porrassalmen tappeluskenttä”, wastasi hän taas wiipymättä ja puskien peukalollaan kohden taiwaan reunaa: ”tuolla; katso pitkin peukaloani; tuolla, waikkas ampuisit”. Niin oli ukko tarkka, ja tarkoin tunsi hän myös metsät monien peninkulmien awaralta majansa ympärillä. Moneen ristiin oli hän ne astellut, etsien milloin kääpiä, milloin kenkätuohia ja milloin käyskellen pauloillansa. Tapahui myös joskus, että hän, näin ympäri kuljeksien, poikkesi Impivaaran pirttiin terwehtimään weljeksiä. Ja silloin oli weljekillä hauska hetki: suut selälällään he kuulteliwat ukon kertomuksia, suut selälällään ja korwat pystyissä kuin nahkasiiven korwat. — Kerranpa taas eräänä elokuun iltana istuu hän weljesten luona, haastellen metsärekkistänsä pohjoisilla mailla.

Juhani. Wai niin. Mutta kuinka sitten?

Taula-Matti. Niin, kuinka pa käwi? Tultiin siitä oikein moijelle aukolle, helluwaan suohon, ja sukilla sujut-

tiin yli tuon pöhisewän haudan. Löydettiin monta lämpöistä kurjenpesää, ammuttiin monta kirkuwaa kurkea, pulistettiin pussimme munilla ja höyhenillä, ja kurjet wislasi mies aika rykelmänä olallensa. Ja sitten me rhyppättiin. -- Siitä lähdettiin liesuun taas, koirat ja kurjet niskassa, yli helluwan ja hyllywän, porisewän ja pirisewän rämeen; ja usein oli uros menemäisillensä kuun kullan päiwiksi ijan-kaikkiseen sywyhteen, niskassa marisewa koira. Mutta tul- tiinpas kuitenkin mäikywälle mäelle taas, nawealle taipa- lelle, waikka märkinä kuin uitetut hiiret. Siihen raken- nettiin yöleiri, tehtiin heiluwa tuli ja riisuttiin päältä lo- tisewat nutut. Eikä siinä muuta kuin tempasit tuppeen waan sekä housut että paidan, tuppeen kuin anferjaannahan. Höyrysiwät pian waatteet oksilla, kihisiwät kurjen-munat mujussa ja me itse nyt kääntelimme itsiämme ja wäänte- limme tuossa tulosen herttaisessa hauteessa, ilki-alastomina kuin öiset kyöpelit. Ja sitten me rhyppättiin. -- Mutta mitenkäspä luonnistui aika? kuinlaspa kului meiltä touko- yö? Ainahan tuossa koirat kiertelivät noita kosteita sierai- miansa ja mulkoilivat ylös puitten latwoihin. Lopultahan mekin rupeimme tirkistelemään ylöspäin, ja mitäpäs näim- me siellä?

Juhani. Sanokaas. Kaiketi pienen kyynyilmän kar- hun-poikasen.

Timo. Tai itse Körrin ja Kyöpin, arwaan minä.

Toula=Matti. Ei niin eikä näin, waan istui siellä tumpuri ahma-wetkale kiiwan, partaisen männyn haarikos- sa. Heiskanen ampui, mutta turhaan; Pikku-Jussi ampui, mutta turhaan; liwautinpa lopulta minäkin, mutta melkein samalla autuudella. Heilahdi ahma waan kerran ja ärähti oikein äkeästi, mutta istui koreasti oksalla jäljellä. Silloin huusi Heiskanen: "noidanjuonia, noidanjuonia!" otti tas- kustansa kuolleenhampaan, puri siihen muutaman kerran ja sylki luotiin, jonka hän kiersi uudestaan pysyhyensä. Sitten soikotteli hän hetken kädellensä ilmaassa ja, wäännellen sil- miänsä peloittawasti, lausui, peewelin poika, pari kolme eriskummallista, hirweätä sanaa, ampui, ja alaspa mötkähti männystä ahma. Mutta kaukana kuolemasta oli vielä pei- jakas, ja nousipa leikki taas. Me itsehän, ihan alastomina

kuin oltiin, emme taitaneet astua juuri liki tuota häijyläistä; eivätkä mielineet lähestyä häntä koiratkaan, waan tuossa he nilkuttelivat ja nalkuttelivat syllän päästä, koska ahma pyrskäytteli, pyrskäytteli heitä moristen pensastosta vastaan. Noitawoimat, näettekös, waikuttivat wieläkin. Mutta rupefi Heiskanen taas latomaan suustansa kauheita sanoja, soikotellen kättänsä ja wäänellen filmiänsä hirweästi. Ja kas kun nyt koira oikein karkasi kiinni tuohon punakitaiseen wäkamaan, karkasi kipenöitsewänä rakettina waan, niin tulipas siitä pölytys. No herran poika kun se koira nyt pani sen ahma-rukan noin, noin, noin waan! Etpä, peijakas wie, ole nähnyt sellaista löylyä ja kuranssia wielä, et totisesti.

Juhani. Tulimmaista tuhannen!

Dimo. Siinä olis ollut lysti!

Taula=Matti. Olipa se hauskaa ja lystillistä leikkiä, oli mar'!

Dimo. Ja sitten pistitte ahman pussiinne?

Taula=Matti. Olihan tuo pulskakin pussiin pistettävä jalli; lihawa köntti. Niin; ja sitten me ryypättiin. — Sitten pu'imme nutut päällemme taas, kruutikuiwana, ja pantiinpas koreasti ma'ata tuohon heiluvan tulen hauteseen. Mutta vähänpä siinä unta uneksuttiin, koska noidannuolia kuin tulijia lärmeitä lenteli laffaamatta ristiin, rastiin ilmassa huimaawan päämme yli. Useinpa kyllä putkahteli Heiskanen ylös, huutain korkealla äänellä: "sammu, noidannuoli, sammu, noidan-nuoli!" ja kohahtaen raukeni heistä moni mikä metsään, mikä harmaasen suohon, mutta useampi wielä mennä pyhkäsi pitkin sileätä tietänsä, huolimatta hänen huudostansa. Kerranpa kuului, wiiltäen pohjosesta etelään, riivatun äkeä ja winha puhina, jota seurasi wielä pientä wilinätä lauan. Mikähän pokko siitä wilkkaiji? kysyin minä Heiskaselta, joka hetken päästä minulle morah-taen wastasi: "mänihän siitä itse ukko Hiisi". — Kului taas tunti, kului kaks, ja tulta iski liepeä, sumuinen ilma. Mutta idästä suon partaalta kuului äkisti ääni kuin sammaleisten kuusten kohaus, ja wastasi nyt suon läntiseltä rannalta pian taas toinen ääni, mutta hieno niin kuin kahaus pienestä koivistoosta. Mikä kohaus se siellä,

ja mikä kahaus tämä täällä? Eysyin minä taasen, ja vastasi viimein Heiskanen morahtaen: ”hoastaahan kuusiston toatto tyttönsä kanssa”. — Mutta meni wihdoin yö ja koitti kerran aamu ja siitä lähdeittiin tallustamaan taas. Kas kun nyt juuri metsän rannalla näimme hallawan, sen peewelinmoisen suden, mutta hän pakeni kuin hernehaasia tuulispäässä. Näkyi witmein enään wasempi takajalkansa, minä ojensin pyssyni ja ammuin tassun poikki, poikki niinkuin rouskun, mutta pelastipa hän nahkansa kuitenkin. Poikki ammuin äijä=paran töppösen.

Timo. Voi peijakas! Kääppä poikki kuin jääpuikko, ja makasi edessäni maassa kuin pöydällä lastiaisforkka?

Taula=Matti. Ei sentähden juuri niin.

Tuomas. Mutta mistä huomastitte kypälän katkenneeksi?

Taula=Matti. Juoksimmehan hänen jäljessään huikean matkan ja näimme usein kuinka, susi=pojan astellessa, laahaawa, letkuwa talluklansa oli tehnyt tuommoista kymmen=numeroja sanaan.

Timo. No wie sinun perhana! Kymmenen=numeroja sanaan? Hi, hi, hi!

Taula=Matti. Selwiä kymmenen=numeroja.

Juhani. Susi oli päiwissä.

Taula=Matti. Susi oli päiwissä, jos miehetkin. Mutta koirat peijakkaat eiwät siirtyneet syltääkään kintuis= tamme, waan astelivat alakuloisina, hännät lyyhyssä, ne ennen aina urheat koirat.

Mayo. Mikä oli masentanut heidän intonsa?

Taula=Matti. Noitakeinot, hurmaawat lumouskaasut, joista ilma oli täys kuin kruutisawusta sodan ilma. Tosin koetti Heiskanen parastansa, manasi ja sabatteli, soitotellen kättänsä, mutta turhaan perin. Ja Pikku=Jussi weitikka, hän juosta tapsutteli kuin keri, tömitellen maata, hikoen kowin. Sillä eihän ollut pojalla koipea kun kaikkein korkeintaan kolme korttelia; mutta olipa hänellä oikein saukon selkä, pitkä ja sitkeä. Sitkeä oli koko mieskin, riivatun sitkeä ja kiinteä kuin sauikko itse. Kauan hän pölyytteli sutta perään, joka ontuen tallusteli edellä; mutta eipä lopultakaan auttanut, waan täytyi hänen heittää Häntä=Heikki

mettien haltuun. Niin; ja sitten me ryypättiin. Ja koska tämä oli tehty, läytiinpäs astelemaan kotiapäin taas, kantaan runsaasta saalistamme. Niin asteltiin, pusit kainalossa, pusseissa munat ja höyhenet ja yhtä ja toista pienempää metsäviljaa; sukset ja kurjet selässä, pysyvät kourassa; ja vuoroitellen lönsytteli kunkin olalla karvainen ahma. Niin kuljettiin. Mutta lentelipä pilvien rajalla pieni, mököttelevä taiwaanvuohi; minä ammuin sen ja pistin pussiini. Siitä käytyämme hetken, näinpä männyn latvasa siipi-orawan, litteän ja suurifilmäisen, minä ammuin sen ja pistin pussiini.

Tultiin lopulta väljille, korkeille ahoille ja näkyi keran vielä tuolla etelässä Turkkilan talo, josta oli lähdetty tuimalle retkelle. Tultiin weriseen paikkaan, jonka Turkkilan isäntä jo pyyntiin mennessämme oli osoittanut meille ja jossa karhu kaks päivä sitten oli tappanut uhkean orhin. Siinä katseltiin hetki kontion tahrattua pöytää, ja huomasiinsa kohta, että hän nykyään, kaiketi menneenä iltana, oli auringon laskeissa käynyt nauttimaassa tähteitä paististansa. Arvelinpa nyt hänen palaavan samaan paikkaan taasen tämänkin päivän sammuessa, ja sentähden päätin jäädä häntä wartomaan; mutta edelle, Turkkilaan läksivät muut iloista ehtoollista rakentamaan. Siinäpä seisoin nyt ja tuumiskelin, tuumiskelin ja pitelin päätäni kuinka ruota wierastani ruottaisiin lakealla aholla, jossa, kiivetäkkes ylös, ei seisnnyt yhtään ainoata puuta. Mutta "sukkela wikkelan woittaa", kessinpä keinon viimein, oivallisen oikein moisen koneen. Näinpä siinä lähellä terwasannon, mustan ja julman suuren, jonka juuret kewäitten firret oli kohottaneet ylös, ainakin kynnärän korkealle. Siitähän naputin firweelläni poikki sen keskimmäisen juuren, joka tunkee oikeasti alas, kiskoin ulos ja awarhin kuoppaa vielä hieman. Sinne nyt matelin sisään, pistin kiwäärini kidan ulos werikenttää kohden ja rupestin koreassa suojassa odottamaan ohtopoikaa, päälläni ankara linna. Hän tuli, läheni kontien arolta, iski hampaansa orhin rewittyyn lapaan, ja päätinpä nyt waroten antaa hänelle lyijyä otsaan. Mutta peeweli kuitenkin! kiskahtipa silloin perin pikkuruisen tuo messinkiwilu pysyni perässä waisten taffini tina-

nappia, ja kilahduksen kuuli paikalla fontion tarkka korma. Willittynä tarkasi hän kohden, mutta paukahtipa häntä vastaan. Siitä kuitenkaan huolimatta, juoksi hän waan päin, kirkuen peloittawalla äänellä. Kuuluipa nyt jytinätä pääni päällä: juuret rystyksi ja maa remahteli, koska monisarvinen kanto nostettiin päältäni pois. Ja minä poika-parha ajattelin jo tulleejfi tuhoni päivän ja warroinpa waan, pysy kourassa, koska tuikahtaiji esiin hirmun awattu kita. Mutta äkkiinpä nyt lakkasi telme, ja kaikki oli hiljaa, äänettä kuin haudassa, ja eipä, niinkuin odotin, tullutkaan tuosta iskettäväksi yhteen. Warroinpas hetken vielä, mutta katsoa kurkkasiinhan lopulta pystyissä törvittävien juurien välistä toiselle puolelle, ja siellähän makasi ihan hengettömänä karhu, kaadettu kanto sylissä, ja muodattaen uhkeasta rinnastaan wertansa multa. Mutta heleijaa! ajattelin minä, seisessäni wapaana poikana taas, wapaan taiwaan alla. Oihan terwas-kanto wallan sukkelasti sirtynyt päältäni pois.

Juhani. "Helwetti, sanoi Heskun=Jaakko!"

Timo. Wie sinun seitsemän seppää!

Juhani. Sukkelin tempaus maan piirin päällä!

Tuomas. Urhea tempaus, miehukas tempaus sekä fontion että teidän!

Juhani. Oi sinä musta sonni!

Timo. Perhana! Enhän taida enään muuta sanoa. Mutta kuinkas sitten?

Taula=Matti. Niin, arwaathan kuinka sitten käwi, arwaathan että paukaus kuului Turkkilaan kuin ammeen pohjasta ja saattoi pian miestä niinkuin sääkseä aholle. Ja nousi nyt remua ja meteliä, koska taipuwasja, keikkuwasja salosja kannettiin fontiota taloon. Olija siinä aika taatto: riippuen kiikissä, pimitti hän koko Turkkilan tuwan kuin taiwaalla sakea ukkospilwi. — Siinä oli sen päivän puuhut, sen päivän ja retken. Ja sitten me rhyppättiin.

Juhani. Ja wietitte iloisia peijaisia.

Taula=Matti. Ne Turkkilassa aljettiin ja pappilasja päätettiin, päätettiin liemijillä naamoilla ja laimeilla silmillä. Niin oli, ja ne päivät owat olleet ja menneet. Mutta mieluisasti muistele ukko retkiä miehuutensa parhaista päiväistä ja mieluisasti niitä kertoilee.

Aapo. Ja mieluisasti kuulteemme me.

Juhani. Kertokaat niin aina aamuun asti, ja me emme muistakaan että unta on maailmassa.

Taula-Matti. Oupa jo aika lähteä kympeilemään kilsäänsä taas; on aika, on. Jumalan haltuun, weljet!

Juhani. Herran huomaan, kunnioitettava Matti.

Aapo. Woikaat hywin, ja terwetuloa pirttiimme aina!

Läski Matti, kirves olalla, käymään kohden pientä mökkiänsä wisaisella, tuuhealla mäellä, kaukana kylästä. Mutta yön lepoon läksivät weljekset, sillä johan pimeys voitti, ja illan himmenevä valo lajasti waisusti heidän pirttinsä ahtaista alkuna-reijistä. Mutta kauanpa aatokset parveilivat tulijina heidän arwoissansa, poistaen wirwoittawan unen. He muistelivat Taula-Matin kertomuksia Pohjan erämaista, lumotusta ilmasta siellä ja noidannuolista, jotka sihisten sinkoilivat ristiin, rastiin halki tunnan yön. Niinkuin siellä nuolet säkenöitsivät ja pysyvät leimahteli, niin leimahteli heidän powensa kummallisesta halusta ja innoista. Enimminkin kaikista kannatti heidän kimmaansa kurki, tuo wiisaasti, närkisti katselewa lintu, jonka jylhä kirkuna kajahtelee ympäri Pohjan rämeitä; ja heidän aatostansa vastaan hohti höyhenellisten pesien herttainen lämmin, hohti kiiltäwin munineen juowuke-pensasten helnoista. Siellä pitkäkaulaista pyytää ja heidän pesiänsä riistellä, se nyt oli weljesten himona. Woimallisesti heidän mieltänsä wiehätti Pohjolan soitten juhallinen synkeys.

Mutta kau'emmin kaikista walwoi wuoteellansa Juhani. Hän tuumiskeli millä keinolla näillä kotopitäjän maille saataisiin matkaan pyynti, joka wetäisi wertaa tuolle äsken kerrotulle Pimentolan soilla. Hän muisteli Kourusuota, jossa tosin ei löytynyt kurkia, mutta laikkokylkisiä sorfia wiljawalta. Ja koska Pohjan-miesten wälimaiset ryyp-päykset kiemailivat hänen mieltänsä kummallisella woimalla, niin muisteli hän löytyvän wiinaa Wiertolan kartanossa. Ja niinpä sai hän aatoksissaan kokoon jonkunmoisen kopian Pohjolan jalosta pyynnistä, ja, päätettyään panna sen huomenna toimeen, nukkui hän lopulta; mutta unissaan peuhaili hän kauan Taula-Matin mahtawilla retkillä. Ker-ranpa loiskafi hän uneksuen wuoteeltansa ylös, huutain hir-

muisella äänellä: "Ahman-poika, ahman-poika! Ottakaat kiinni se kurjankaula!" Tälle huudolle muut, puoleksi heräten, ärähtivät äkeästi loukoistansa; waiwuiwat kuitenkian pian uneensa taas. Mutta kauan tuijoitteli ympärillensä Suhani, ennen kuin huomasi ettei hän seisnutkaan Lapin summilla maillo, soitten wälissä, harmaalla taipaleella, waan kotopirtin rauhallisella parwella. Wähitellen selleni mielenä, wuoteellensa kallistui hän jälleen ja nukkui fikkesti. — Mutta aamulla, noustuaan ylös, muisteli hän öillistä päätöstään ja rupesti kohta sitä muille esittelemään.

Suhani. Weljet, kuulkaat mitä sanon ja mihin tahdon nyt teroittaa teidän mielenne. Muistelenpa saalikasta seutua, ihmettelen lowin että aina tähän päivään asti olemme unohtaneet Kourusuon, jonka ruohistoissa ja kirkkaisissa lammikoissa parweilee wesilintua ilman lukua ja määrää. Sinnepä nyt lähtekäämme pyyntiin ja tuomnepa sieltä säkittäin sorfia kuin purasnuijia.

Tuomas. Minä taivun tuumaas.

Timo. Ja kernaasti minä.

Cero. Minä myös; ja koska samoilen Kourusuossa, niin pidän itseni Pikku-Jussina Lapinmaan newoilla. Dikoon menneeksi!

Aapo. En iske minäkään vastaan hanketta, joka taitaa meille saattaa monen päivän muonan.

Suhani. Päätämme siis retken. Mutta Kourusuohon on huika matka, aika suden wirsta, ja wiiwymmepä siellä ainakin yhden yön. Sentähden ei telisi, luullakseni, ryppyy pahaa, majaillessamme ilmi-taiwaan alla.

Tuomas. Wiertolassa on wiinaa.

Suhani. Wiinaa ja hyvää.

Tuomas. Seitsemän korttelia, pojat!

Suhani. Dikein! Kortteli miestä kohden.

Aapo. Ehkä jätämme wiinan, johon onneksemme emme ole juuri tottuneet vielä.

Suhani. Dletpa tuolloin, tällöin ottanut naukin niin snä kuin minäkin.

Cero. Ymmärrä, Aapo, miehen lapsikas ystä. Suo, että kerran mekin taidamme sanoa: "ja sitten me ryypättiin", koska harmaapäisinä ukkoina kertoilemme entisiä san-

karttoitamme nuorisolle. Suo, että oikein elävästä luulemme kuranssaavamme ahmanpoikia Pohjolasja.

Suhani. Gullujako taas? Onhan se oikeutta ja wellollisuutta, että ihminen ruokoo ruumistansa. Tällä retkellä tulemme kylläkin tallustamaan rämeitä ja helluvia hetteitä, ja loskomärkinä wiettämään yömmie karhunsamaleisella wuoteella. Silloinpa tekee pieni kulaus taskumatiista hywääkin, luulen minä. — Katsomme siis parhaaksi että matkaan astuesssa emme ole ilman rohtoryppyä kontissa. Ja lähteköön nyt Lauri-poika Wiertolaan, paras kettunnahka pojussja; ja wiinaa pitää hestimän.

Däksi Lauri wiinaa Wiertolasta tuomaan, wahwistusjuomaksi sorsanpyynnissä Kourusuolla. — Impiwaarasta noin wiisituhatta askelta, Wiertolan maalla, on tämä suo, awara, ympäröity synkeillä metsillä. Sen pinnalla, joka on sorsien mieluisa asunto, waihtelee kirkkaita lammeja, korkeita ruohistoja ja mättäällisiä saarentoja kiihtuwin mentyineen. Tänne oli welljekset päättäneet lähteä ajelemaan narisewia sorsia, toiwoin yltäkylläistä saalista.

Tuli Lauri Wiertolasta, tuoden helmeilewää wiinaa, laskeetuna tinaiseen pulloon, heidän isänsä entiseen metsäpuloon. Mutta paitsi wiinaa, toi hän myös Metsolasta tärkeän uutisen, joka kiihoitti welljesten mielen wielä tuimempaan intoon. Kertoi hän karhun kaataneen yhden parhaista Wiertolan härjistä ja tiesi myös murhapaikan, joka oli Impiwaarasta Pohjaan päin Wiertolan maalla, mutta lähellä Sukolan metsärajaa. Dhi tämän paikan päättiwät nyt welljekset kulkea Kourusuolle ja lähteä kotoansa wasta kun päivä kallistuis iltaan. Ehkä oliwat kohtauwat kontion, jolla on tapana auringon laskeessa käydä nauttimassa jätteitä kaadetusta saaliistansa. Niin he toiwoiwat. Ja koska woinakas puolinen oli syöty ja iltapäiwä aleni, läksiwät he retkellensä warustettuna lujasti: tuohikontit seljässä ja tuikeat latingit pysyisissä. Wiimeisenä asteli Lauri, taluttaen nuorasta koiria ja kantain kontissansa seitsemän korttelia wiinaa. Oli hän määrätty jäämään koirineen noin kolme sataa askelta teurastustanterelta pois, ja hänen piti päästää Killi ja Kiiski, kuultuansa huutoa tai pysähyn pauketta. Niin teki hän myös; seisahdutti ajoiissa erään kuusen

juurelle odottamaan mitä tapahtuisi. Muut astelivat li-
kemmäs paikkaa, jossa härkä oli raabeltu, ja löysivät puo-
leksi syödyn elikon ruumiin verisellä maalla kolkossa kuu-
sistossa. Kätkivät he nyt itsensä kohtuullisen ampumamat-
kan päähän erään matalan, mutta tiuhan näreistön suo-
jaan, päättäen wartoa.

Kului hetki joltisen pitkä. Mutta viimein kuului
arolta hiljaisista tassailemista ja warpuin ratinaa, ja nytpä
arwattiin ruokawieraan lähestyvän atrialle. Niinpä tapah-
tuikin. Puitten wälistä lähestyi waroen ja hiljaa tawat-
toman suuri karhu. Mutta näkyi hän saaneen waarasta
aistin; sillä äyhkeillen ja käännellen kuonoansa seisahtui
hän jo kauas uhristaan. Kauan hän juonitteli, ja tuntui
lopulta kuin olisi hän mielinyt siirtyä takaisin, lähestymättä
miehiä pysyn-kantamalle. Sywimmässä äänettömyydessä
wartoivat weljekset näreistönsä, kunnes viimein Timo, huo-
limatta muiden kieltäwistä wiittauksista, läksi kaartaen ja
hiivistellen käymään kohden äkeätä wihollista. Ja nyt,
koska hän luuli jo olevansa kontiota kylliksi lähellä, lau-
kasi hän; mutta ainoastaan kruuti sankista lemahti ylös
ilmaan eikä sytyttänyt latinkia putkessa. Wihaisena karkasi
nyt kontio kuin suuri, sammaleinen, kiirivä kiwi kohden
miestä, joka wiipymättä paiskasi itsensä alas kaswoillensa
maahan, ja siinä makasi hän liikkumatta. Peto häntä hais-
teli, kyhneili ja tukisteli, maristen ja äyhkien pahoin. Kai-
keti olis Timon surma nyt tullut, ellei Juhani olis rientä-
nyt häntä apuun, ampuen kohden karhun selkärantaa. Ei
uskaltanut hän tähdätä alemmas, muistellen weljeänsä, joka
makasi hirwiön alla. Mutta luoti ei sattunut, ei kummin-
kaan koswalla tawalla, sillä ryntäsi-pä kuusiston ruhtinas
kohden Juhania hurjempana vielä, jättäen Timon maata
tonkeilemaan. Silloin Juhani, puolustaen henkeänsä, käänsi
pysynsä perän wästen elikon awattua kitaa, ja peloitawa
taistelo oli tulossa. Mutta ampui nyt Tuomas, lähettäen
kontion koipeen tulisen luodin. Kartellen hänkin weljeänsä,
ei tainnut hän tähdätä päähän tai rintaan, joiden haa-
woittaminen warmemmin tuottaa kuoleman. Toki tunsu nyt
karhu ruumiissaan lyijyä, ja alas wirtasi weri pitkin hä-
nen lihawaa, pöyreätä konttaansa. Sulmistuneena, hirmui-

fella kiljunalla kirmusi hän päin Tuomasta nyt, mutta sai niin ankaran iskun miehen pysyystä ottaensa, että hän, ravistaen päättään, seisahdettiin äkisti juoksuunsa. Ja tässä nyt seisoi vihämiehet vilauksen aikaa, uhalla katsellen toinenoistaan.

Silloinpa riensivät esiin koirat, lähenivät winhasti ja äänettömänä kuin kaksi leimausta, mutta, heidän ehdittyänsä röyheän kontion luoksi, nousi kiukkuinen melakka. Killi ärhenteli karhua vasten partaa, toki seisten hänestä aina jonkun askeleen syrjempänä. Mutta hänen takanansa teuhasti Riisti, rohkenipa tuolloin, tällöin temmata pienen nappauksenkin hänen reisivilloistansa. Kuitenkin keikahti hän wikkelahti syrjään aina, koska metsän mesikämmen kuin mustanhallawa, waltainen ruko käänteli itseänsä heidän keskellään. Viimeinpä, tehtyään muutamaman onnistumattoman hyökkäyksen kiusaajoitansa kohden, pakeni otso, reuhwat koirat jäljessään.

Kaikki tämä tapahtui kowin joutuisasti ja ennen muiden weljesten ehtimistä taistelopaikalle. Mutta Suhani ja Tuomas latajivat kohta uudestaan, toivoen saavuttawansa kontion ferran vielä. Rousi myös Timo tuosta wähitellen pystyyn ja tuijoitteli ympärillensä hetken, niinkuin ei olisi hän juuri käsittänyt, mistä oli Pohja, mistä ilmasta tuuli puhalteli. Riivaasti nyt nuhtelivat häntä muut hänen tyhmästä rohkeudestaan, joka olisi tainnut hukuttaa tässä miesten henkiä, ja kenties oli auttamattomaksi pilannut pyynnin. Sanaakaan lausumatta istui Timo mättäällä, pistellen auki sankin läpeä ja weitsen hamaralla nakutellen piitä teräwämmäksi. Ja pian seisoiwat he kaikki walmiina taas jatkamaan pyyntiänsä.

Yhä kauemmaspa siirtyi koirien haukunta, heikkeni melkein kuulumattomaksi, ja weljekset rupejivat jo arvelemaan tokko kohtaisiwatkaan enää saalistansa. Mutta hetken mentyä kaikkuivat taas selwemmin Killin ja Riistin äänet, lähestyen yhä likemmäksi, ja näkyi että karhu nyt teki tawallisen kierroksensa ja oli palaamassa samalle paikalle, josta oli lähtenyt. Asettivatpa weljekset itsensä mufawiin paikkoihin, pysyivät kourissa, liikewää ajoa wartomaan. Pienellä, ruohoisella aukolla seisoi Simeoni ja hä-

neestä jonkun matkan päässä Lauri, molemmat liikkumatta, äänetönnä kuin patfaat. Täyttä juoksuja, niin että maa tösmi, lähenei karhu, näyttäin awatun, mustanpunaisen kintansa. Kohden Simeonia kiiti huohoittawa otso. Ampui mies, ja kiihahtipa mesikämmen nurmelle nurin, mutta nousi jälleen ylös, karaten kohden ampujata. Mutta leimahti silloin Laurin pysähy, tuima paukaus kajahti ympäri, ja äänetönnä lepäsi kontio Simeonin jalkain juurella. Siinä hän lepäsi, jäsentäkään liikuttamatta, ja weri wirtasi päästä ja rinnasta.

Mutta weljekset kokoontuivat pian kaatuneen karhun ympärille, ja oli se wanha ja suuri koiraskarhu. Nähtiin nyt, että hänen päänsä ihan korwan juurelta oli läwistetty, ja läwistetty oli myös kylki. Ensin mainitun haawan, sen tiesiwät kaikki, oli saattanut Laurin luoti; sillä elikko, jonka aivo on puhkaistu, kaatuu wilauksessa, eikä koskaan enää nouse. Mutta tyytyväisinä istuivat ampujat metsän pöyreäturkkisen sankarin ympärillä, hankkiutuen kumauttelemaan murharyhppyä. Tyytyväisinä myös ja jalosti katsellen istuivat koirat kaatuneen wihamiehensä wiereessä. — Sitä oli kaunis, tuuli oli waijennut ja aurinko aleni pimeän korwen helmaan. Hauska oli tuossa weljesten lewähättä näin herttaisena iltahetkenä, kun oli päätetty leikki metselöitsewä ja kuuma.

Suhani. Ensimmäinen ryhppy olkoon Laurin. Hän ampui kuin mies, kohtasi weitikkaa oikein kultaiseen paikkaan, ja lämmenillensä walahiti kontio alas kuin wiikatteen edestä heinä. Aika naukki, poikaseni!

Lauri. Jospahan minäkin kerran kulauttaisin ryhpyyn kerkustani alas.

Suhani. Sinä "härkämies" wiinatiellä, ilman yhtään mafua vielä, wiaton kuin lammas.

Lauri. Ma'un tiedän, tiedän ettei lintu juuri liikai miestä, mutta millenkä maailma tuntuu koska iloinen poika humalassa keikahtelee, siitä en totisesti tiedä.

Aapo. Matteleppas jotain, Lauri, ja tahtoisiin sinua ennen kieltää kuin kärkeä.

Lauri. Saakaamme tästä!

Aapo. Ja toivokaamme, ettei ole tämä turmelewan tawan alkeiksi.

Lauri. Mitä jaarittelet? Stappas tuosta, koska on meillä syytä olla hieman noin niinkuin lystillisinä.

Juhani. Tuossahan makaa pokkomme kuin aika heinäriippi, ja säästetty on nyt monen naudan ja hevosen henki.

Timo. Tiedänpä, että tulewalla kertaa Wiertolan herra työntäisee wiinapullon ilmaiseksi porveemme, tuopin tai kaffi.

Juhani. Sitä en lufisikaan liiaksi, koska pelastimme hänen härkäliutansa tuolta hirviöltä tuossa.

Aapo. Mutta onpa siinä härkäliutaa; neljäkymmentä keihäspäätä. Kesän kaiken elustelewat he metsissä niin yöt kuin päivät, mutta talven kuluesä wetävät he ulos peloille kaiken kartanon lannan. Mutta tuo heidän wapaa kesäinen elämänsä metsissä heidät melkein williksi saattaa.

Juhani. Warjekoön Jumala joutumasta heidän joukkoonsa koirien kanssa; tekewätpä pian murennusta sekä miehestä että hänen koiristaan. Muistakaamme Rikkilän hätää Honkamäen härkien parissa; suuri oli miehen hätä waikkei juhtien paljous ollutkaan niin hirweä kuin tämä Wiertolan mulkoilewa lauma. Koiriensa tähden, jotka tuollaisessa kilakassa aina turwauwat isäntänsä luoksi, olis hänen surma lopultakin saavuttanut, jos ei olis sattunut vastaan wahwa niitun-aita, joka suojelewana linnan-muurina viimein seisautti härkien rynnäkö-juoksun.

Aapo. Olkaamme waroilla. Kuulimpa äsken niinkuin käheän kiljauksen tuolta mäeltä. Se eivät olekkaan, luullakseni, meistä kaukana. — Mutta mitä askartelee Gero tuon kiven juurella?

Gero. Sautkohan täällä on, täällä ontelossa kiven alla.

Juhani. Oisiko tuo mahdollista?

Gero. Warmaan. Sisään menee läwestä jäljet, mutta ulos ei yhtään, niinkuin näen tuossa fannassa.

Aapo. Näytäppäs ne jäljet koirille, niin kylläpä osoittaa heidän häntänsä keikunta onko siellä fortteeriwäkeä.

Juhani. Tänne, Killi ja Kiiski!

Tuomas. Tiellään ovat he taas ja, luullakseni, jäniksen jäljillä.

Cero. Ohteisillä voimilla kyllä wipuamme ylös tämän kiven.

Tuomas. Onhan turhempaakin koetettu. Tänne kirwees, Juhani, ja tuosta yön meille kullenkin jykewät kanget, joilla miehisjä kohotamme kiven, koska koiramme ovat tulleet.

Niin he haasteliwat; ja löi Tuomas Juhaniin teräwällä kirweellä kullenkin miehelle tuikean kangen, neljä koiruista ja kolme pihlajaista. — Mutta äkisti he kuuliwat metsästä kowan jyskeen ja pauhun, joka tuntui heitä lähestyvän peloittawalla wauhdilla. Tuota oudostellen kuulteliwat weljekset, kanget kourisfa, kuulteliwat ja wartosiwat mitä viimein metsästä ilmaantuisi. Kuului sieltä ilkeää, sekawata mörä; wälimmiten wingahseliwat koirat kowin kipeästi; ja pian ilmestyi sieltä kauhistawa näky. Kiilien tuli heitä kohden kymmenen kiukkuisia härkää, kaahaten edellään koiria, jotka pakeniwat henkensä tähden, kiirehtien miesten luoksi. Mutta tämä saattoi pöyhistyämään miesten karwat, ja kylmät wäristykset karfiwat heidän ruumistansa. Ja ilman yhtään pidätystä karfiawat härjät päin, mörästen huumaawasti; woimakkaasti iskettiin heitä vastaan, ja alkoi kamoittawa taistelo. Wahwoilla kangillansa läimäytteliwat weljekset, halkasiwat sarwitettuja päitä, ja kaffi jo härjistä makasi tanterella, wiskellen sorffiansa ilmasfa. Mutta uhkasi weljeksiäkin surman kuolema. Raatui Timo, ja kumartui jo härkä läwistääkseen allansa makaawan miehen rintaa; mutta silloinpa lankefi raskaasti alas Tuomaan pihlajainen kanki, lankefi, katkaisten juhdelta selkärangan. Mõyhykäten waiwui elikko hengettömänä maahan, ja Timo oli pelastettu. Myös Napoa uhkasi samankaltainen tuho, mutta hänenpä taasen pelastiwat Juhani ja Cero. Woimallisesti nuijaili Juhani kangellansa härkää sarwien wäliin, Cero häntä rytkäytteli hännästä, sillä keinolla siirtäen hirwidn aseman, joka myöskin pian makasi tanterella, wiskellen sorffiansa ilmasfa. Koiruuisen kankensa kadotti taistelön wilinäsfä Timo, mutta huomasi pian Juhaniin kirween kedolla; sen tempasi hän kouransa ja rupesti huh-

mailemaan ympärillensä tulijella tuimuudella. Hän iski oikealle, iski vasemmalle: hirveästi aukenivat härkien mahat ja kohisten wuosi alas kentälle werta, wettä ja rapaa. Niin taistelivat miehet kalweina kuoleman kidasä; ja parastansa tekivät myös koirat, käytellen hampaitansa kuin rautahohdimia härkien kurkkuihin. Kowa oli sekamelksassa meno ja meteli, ylös ja alas keikahtelivat kanget, korkealla ilmassa sinkoilivat härkien heltiyneet sarwet, ja weljesten huuto, koirien ähellis ja elukkain möly sulii yhteen kauhistawaksi ääneksi.

Mutta viimein ottelu herkesi. Seitsemän härkää makasi hengettömänä maassa, kolme heistä pakeni, mikä yksisarwisena, mikä perin nuijapäisenä ja mikä muutoin haktattuna pahoin. Mutta kalweina, filmät pystyssä, seisoiwat weljekset hurmeisella maalla. Punoittaen seisoi Timo, kourassa werinen, rapainen kirwes, seisoi kuin kaskea haffaawa mies. He taissiwat tuskin käsittää mitä oli tapahtunut. Kaikki tuntui heistä kamalaksi uneksi, kun he muistelivat kärhämätä, joka tuimana tuulisypäänä lähestyi heitä, riehui wilauksen aikaa heidän keskellänsä ja raukeni äkisti jälleen. Kauhistuen katselivat he otusten paljoutta, jotka nyt makasiwat heidän edessään werisellä kedolla: kuusiston kontio, julman suuri, ja seitsemän lihawata härkää. Kowia työnnähdyksiä oliwat he itsekini leikissä kokeneet, warfinkin Aapo, Suhani ja Timo; mutta seisoiwat he kuitenkin kaikki pystyssä vielä. Siinä he seisoiwat, kanget käsissä, huohottaen, hikoillen ja äänettöminä tuijoitellen toinen toistansa kohden.

Mutta hengähtää ehtiwät he tuskin, ennen kuin läheni uusi waara, monin kerroin suurempana ensimmäistä. Tuulisypäätä seurasi hirmumyrsky. Tuntuipa kuin olisi nyt lähestynyt maailman viimeinen hetki. Tanner jyrisi kuin maanjäristyksestä, metsä rystyi ja hirmuinen möry täytti illan tyynen ilman, koska juosten läheni kolmekymmentä ja kolme hurjapäistä härkää. Melskettä kuulseliwat weljekset, filmät ympyräisjinä päissä, kuulseliwat hetken ihan liikkumatta, mykkinä kuin kauan kaahattu sikolauma pensastoissa pellon-aidan kulmalla, korwat lotkassa kuultelee, lähestyisikö wainoojansa vielä. Niin weljeksetkin, kunnes härkäjoukko

rynkäsi korvesta ulos. Silloin wiskasivat he kankensa, ot-
 tiwat pöyhynsä ja pakeniwat koirinensa kaikkiin woi-
 min, ja möräten karkasivat härjät heidän jäljissään. Raja-aitaan
 päin, Wiertolan ja Sukolan metsien välillä, kiirehtiwät
 weljekset. Tuli heitä vastaan matala wesilampi, päältä-
 päin ruohoisella kamaralla katettu; mutta kaartelemiseen ei
 ollut heillä aikaa, waan ilman arwelematta juoksivat he
 lammin poikki. Kuului kohaus, koska he wesituiskuun ja
 sumuun peittyiwät, mutta ilmestyiwätpä he samana het-
 kenä selwään ilmaan taas. Muistuttipa heidän juoksunsa
 kuuta korkeuden fininiitulla. Ei wäisty hän syrjään hat-
 taran edestä, joka tahtoo sulkea hänen tiensä, waan huole-
 tonna hän retkeilee sen läpitse, ja kirikkaampana kuin ennen
 astuu hän jälleen sen kautta ulos. Ja wakaasti, juhllalli-
 sesti hän waelttaa. Mutta Sukolan pojat juoksivat kuin jä-
 nikset ja willit oinaat; sillä hätä kirasti heidän kantapäis-
 sään. Tuli aita uusi ja wahwa, ja tulisesti lennähtiwät
 weljekset sen yli, mutta pari kymmentä askelta sen toiselle
 puolelle seisahtuiwat he lakealle aholle, katselemaan woisiko
 tämä aita heitä pelastaa. Lähestyi sitä raiwokas, elä-
 möitserwä härkäliuta, kuului kowa räiskäys ja nurin mur-
 rettiin kuusi aita, ja oliwat nyt härjät weljeksiä likem-
 pänä kuin ennen. Siitä kirmaistiin yli kumisewan ahon:
 miehet ja koirat edellä, juhdat heidän jäljessään, möräten,
 ja potkien ilmaan turpeita ja pölyhävää hietaa, niinkuin
 talwen myrsky sawuna kiertää lunta korkealle ylös. Wim-
 man wauhdilla juoksivat weljekset, sydämmisään kuoleman
 kauhistus, sillä he luulivat jo polkewansa wiimeistä tynkkää
 elämänsä tiestä.

Kuului silloin huuto Napon suusta: "kontit seljäs-
 tämme, mutta pitääkäämme pysšyt!" Niin hän lausui, ja
 kuusi tuohikonttia kellahti paikalla alas maahan; seitsemäs
 keikkui vielä Laurin seljässä; hän ei mielinnyt sitä hellittää
 vielä. Wähänpä kuitenkin auttoi tämä keino; sillä yhä
 likemmäs läheni heitä hirweä töminä ja möry. Mutta kai-
 kui taasen Napon huulilta surkeasti kiljuwa huuto: "Hiiden-
 kiwelle, Hiidenkiwelle!" Ja tarkoitti hän erästä kiweä,
 waltaisen suurta, joka seisoi kolkossa korwessa. Sitä koh-
 den kiirehtiwät nyt weljekset, seisoiwat pian sen juurella, ja

leimaufsiina wilkaišivat niin miehet kuin koirat sen harjalle ylös. Kauas tuokšahivat sammaleet, koska heidän kouransa kaappasivat kiiven kulumista kiinni; heidän kyntensä iskivät lujemmin, tarkemmin ja terävämmin kuin koskaan ilweksen väärät kynnet. Niin he pelastuivat hirvittävästä kuolemasta, mutta olivatpa olleet lähellä surman nielua. Kuskin olivat he ehtineet kivelle, niin jo temmelfi heidän ympärillään juhtalauma, myrösten ja kuopien maata. Ja tämä kiwi, miesten turvapaikka, oli melkein neliskulmainen, sillä korkea kallionkappale, ja seisoi korvessa noin kolme sataa askelta ahon reunalta. Siinä nyt istuivat welsjet, hikoen ja puhaltaen peloittawasti, juostuansa kiukkuisen kuoleman edestä. Äänettöminä, sanaakaan lausumatta, istuivat he kauan. Mutta viimein awasi Zuhani suunsa.

Zuhani. Tässä ollaan, welsjet, ja kiittäkäämme onneamme siitä. Sillä se oli marssi, jota muistamme niin kauan kuin härkiä maailmassa löytyy.

Aapo. Tässä ollaan, mutta kuinkahan tästä tullaan? Itsepintainen on härkä, ja nämät tässä ovat wihan wimmoisinaan kumppaniensa surman tähden, jota nyt mielivät koirillemme monenkertaisesti kostaa.

Zuhani. Ja me saissimme samasta kauhasta.

Aapo. Ilman tämän kiiven kultaista korkeutta.

Zuhani. Olipa se meille terwetuloa. Totisesti! Kuin orawat, niinpä kiipesimme nopeasti ylös.

Cero. "Ja sitten me ryypättiin".

Zuhani. Suuri niin! Kiitos Herran, että on meillä kumminkin wiinaa, jos niin, että opetettaisiin poikia paastoamaan tässä.

Lauri. En hellittänyt konttiani minä.

Zuhani. "Sulle kiitos" myös, mun welsjeni. Mutta saatappas tinapullos esiin, kumauta siitä aika naukki ja sitten pane se wierimään ympäri. Nyt tarwitsee sydän wähhän wahwistusta.

Aapo. Mutta sitä tawaraa tulee meidän nauttia waroten näin waarallisesa asemassa kuin tämä.

Zuhani. Terweellinen muistutus. Mutta otappas tuosta yksi kohtuullinen kulaus.

Aapo. Kohtuus on aina paras. Muistakaamme:

tässä on myös vuoteemme ja ehkä enemmän kuin yhdeksi yöksi.

Juhani. Mutta koon meitä Jumala siitä! Minä toivon, että nälkä piankin poistaa tuon sarvimetsän ympäristämme. — Niin, tässä istumme kuin seitsemän ulua korvessa, tässä sammaleisella Hiidentivellä. Mutta mistähän on syntynyt tämä nimi?

Uapo. Eräästä kummallisesta tarinasta.

Juhani. Kertooppas se meille aikamme vietteeksi. Sillä tässähän tarinat juuri omaansa, tarinat ja historjat.

Ja seuraavan tarinan tästä kivistä kertoi heille Uapo.

Ufui ennen linnassansa Lapin tuntureilla eräs voimallinen Hiiden-ruhtinas, mahtavin tenhomies Pohjolasssa. Oli hänellä peura jalo ja kaunis, juoksemaan verrattoman nopea. Läksi tuo forea eläin kerran kewättä wisena päivänä karkelemaan hantikantehelle ja päätyi samoomaan ympäri Suomen-nientä. Silloin mori joutsimies, nähtyänsä kulkatarwaisen ja heleäfilmäisen peuran, rienäsi häntä wainoomaan karkaistulla nuolellansa. Mutta kenkään ei woinut häntä seurata, waan pian jätti hän kauas jälkeensä hiihtävän miehen. — Joutui hän wiimein Hämeenmaalle, jossa löytyi eräs mainio hiihtäjä ja tarkka joutsimies. Tämä nyt sai wainun Hiiden komeasta peurasta, läksi kerkeästi häntä kiehtomaan, liukuen sileillä suksillansa, olalla tuima kaari. Kijuwalla wauhdilla pitkin tajaista hankea firmasi peura, mutta wauhdilla vielä winhemmällä joutsimies hänen jäljesfään. Niin juoksivat he kauan sekä aukeat lakeudet että jyrkät mäet ylös, alas. Mutta rupestya wiimein wäsymys saawuttamaan peuraa; hän jo kowin huohottaen pakeni, juoksunsa heikkeni ja yhä likemmäksi läheni mies. Tapah tui silloin kumma, joka kuitenkin on ennenkin nähty pidätävän monen ampuniekän nuolen. Äkiäsi kääntyi peura ympäri, lähestyi wainoojaansa rukoilewalla muodolla ja wuodattaen hereitä kynneleitä. Mutta ensinkään arwelmatta lähetti wasamansa armoton mies, läwisti ihanan eläimen otsan; ja niin kaatui Hiiden peura, punaten werellänsä walkean lumen.

Silloin Hiisi, käyskellen Pohjan-perän kolkoisssa laaksoisssa, tunsi äkiäsi sydämensä kiertywän ja tiesi kohta, että

kultainen warsansa waelteli waarassa. Hän kiirehti ylös tunturille, jossa linnansa seisoi, ja rupeesi noitakurkistimelansa tähtäilemään etelään päin. Ja näki hän kaukana tummassa kuusistossa peuransa, joka, weressään uiskellen, kierteli itseänsä kuoleman tuskissa; ja näki hän murhamiehen seisowan uhrinsa wieressä riemuitsewalla katsannolla. Silloin julmistui hän hirmuisesti, tempasi linnansa muurista suuren neliskulmaisen kiwimöhkäleen, sinkautti sen korkealle ilmaan, lentämään kohden joutsimiestä Hämeen saloissa. Voimallisella pauhulla ja huminalla kiiti ankara kiwi, waltaisessa kaaressa halkaisten pilvien tuulisen maailman. Kohosi se ylös taiwaan kumuun, waipei alas taasen, waipei päiwään päin, ja juuri ampuniekkan pääläelle putosi summaton paino, haudaten miehen allensa iankaikisiksi.

Juhani. Ja miehen surma oli meidän onneksemme. Missä olijimme nyt me ilman tätä kiweä? Tuolla korwesahan rapana ja raatoina wetelijimme, kurjat.

Tuomas. Mutta kyllä vielä tässäkin tarpeeksemme saamme. Minä takaan sen.

Juhani. Sumala auttakoon meitä ajoissa!

Timo. Täytyyhän tässä poikien untakin jyrityllä päälliskyttäisiin toinentoimensa niskoilla kuin pääskysen-poisikat pesänsänsä.

Uapo. Se ei käy päihin. Pianhan kellahtaisi uni-pöllöinen mies alas härkien saaliiksi. Sentähden katki meistä aina, yksi kummallakin wierellä, wartioitkoon uneksuwaa weljeänsä.

Juhani. Järkevä neuwo; ja käyttäkäämme sitä tarkasti; tässä on kortteerimme ainakin tämä yö. Sen näemme jo kaikki härkien hankkeista. Tuossahan jo kolme peeweliä makaa röhöttää kirotuilla mahoillansa, puhkaten ja märehkien, perkeleet! — Mutta pankaat ma'ata, pojat; minä ja Uapo tahdomme teitä wahdata tuonne likimaihinkin puoleen yöhön. Pankaat ma'ata, pankaat ma'ata. Herra sunatkoon meitä!

Uapo. Voi meitä poloisia kumminkin!

Simeoni. Mihin olemmekin onnettomat joutuneet.

Juhani. Kurjuuteen, suureen kurjuuteen. Mutta

pankaat ma'ata, sunatkaat sielujanne ja ruumiitanne ja nufukaat Herran nimeen.

Niin viettivät he yönsä: walvoi aina kaffi, muiden ma'atesa sammaleisella kivellä; ja pitkä oli yö. Koitti viimein toki aamu, aurinko nousi ja kohosi ylös tairaalle, mutta jama oli heidän kohtalonsa vielä; ainapa sarvet, heitä piirittäen, keikkuiwat Hiidenkiven ympärillä, ja kowin jo heitä liikisteli nätkä. Kuitenkin toivoivat he saman armottoman wieraan tekewän tehtävänsä härkienkin mahoisia ja lopulta pakoittawan heidät siirtymään laituksille. Niin he toivoivat, odoittaen wihamiestensä poistumisista. Mutta kauhistuksella huomasiwat he pian, että eläimen ruokaa löytyi kyllin tuossa korven kosteassa sararuohtossa Hiidenkiven waiheilla. Sitähän rupefiwat nyt härjät wakaasti näyffeilemään, siirtymättä kauemmas kuin että sammaleinen kiwi heillä lakkaamatta oli näkywisä.

Juhani. Eihän ole heillä aijettakaan korjata luitansa. Ottawatpa, peeweli wie, tähän asuntonsa ja rakentonsa aina talween asti.

Cero. Heillä on riivattu nahassa.

Dimo. Mikä on heidän tässä ollessa? Korpi antaa heille sekä ruo'an että juoman; mutta kuiva sammale on meillä tässä leipänä ja särpimenä.

Simeoni. Mutta asian laita on tämä, että me istumme tässä koiriamme tähden. Minä pelkään, että pelastuksemme ainoa tie on wiskata Killi ja Kiiski uhriksi wihaisille härjille.

Juhani. Julma neuwo.

Aapo. Jota emme leikin seuraa.

Juhani. Ei niinkauan kuin seisoo pystyssä Jukolan Juhho.

Tuomas. Wiskaisimmeko nahkamme lunastimekfi heitä, jotka niin monet kerrat owat pelastaneet henkemme petoin murhaawista kynsistä? Ja oliskohan tuosta hyötyä meille? Minä epäilen.

Juhani. Samoin minä. Härjät tuossa, saatuansa kerran koiramme ryyhyiksi, rupeasiwat wallan koreasti wartomaan täällä aina waan enemmin sarwillensa seiwästettävää. Warmaa asia.

Simeoni. Niin, niin, mutta mihin keinoon käymme, koska nältä oikein rupeaa naukuilemaan tuossa maassa?

Juhani. Se naukuilee ensi-ajan maarusfamme, mutta fieltä ampuu se pian tuohon pampyilemaan sydämeen, ampuu kuin kisa lihawan hiiren niskaan, ja silloin lannistuu uhkea mies. Kowa, kowa on nyt miehen päivä. Mihin keinoon käymme? kysyn minäkin.

Uro. Huutakaamme huikeasti kaikki yhdestä suusta; äänen ehkä kuulee jokin metsässä käyskelevä, tai ehti se aina Wiertolaan ja saattaa ihmiset jotain arvelemaan.

Juhani. Sitä keinoa käy koettaa.

Limo. Huutakaamme wahvasti.

Juhani. Dikein riivatusti. Paukahtakaamme kaikki yht'aikaa tähän maan-ihmeelliseen huutoon. Kaikki yht'aikaa, niin on sen vaikutus enemmän potraa. Kas niin, nouskaamme pystyyn ja olkaamme walmiit. Kun kolmannen kerran kämmenelläni läikytän, kirkaisemme, ja kirkaisemme kuin seitsemän miestä. — Yks, kaks, kolme!

Suusiwat he miehissä kaikkiin voimin ja yht'aikaa, että kivi ja maa sen alla ja ympärillä järähti, ja wawahtaen karkasiwat härjätkin jonkun askeleen kivestä pois. Peloitawalle myös kuului seitsemän miehen äkkinen kirkkaus ja sitten jolittawa huuto, johon vielä sekaantui koirien surkea ulwominen. Suusiwat he wiisi pitkää huutoa, ja metsä pauhasi ja kauas kiiriskeli kaiku. Mutta koska oli huudettu wiides ja ankarin huuto, istuivat he taasen hengähtämäänsä hetkeksi. Siinä lewättyänsä, uudistiwat he saman toimen, huutaen seitsemän kertaa, ja rupefiwat sitten odoittamaan mitä tämä keino waihattaisi. Mustuneilla kaswoilla, weripunertawilla silmillä he istuivat sammaleiselle kiwelle, ja kowin liehtoivat heidän rintansa palkeet.

Juhani. Warrotaanpas mitä tämä tekee, warrotaanpas. Dwathan ihmiset hulluja, elleiwät ymmärrä, ettei miesjoukko ilman suurinta hätää paru näin. Warrotaanpas.

Sero. Mutta ellei tästä metelistä apua meille ilmesty, niin olemme tottakin kuoleman omat. Länteen waipuu jo toinen aurinko ja wimmatusti kiihtyy nältä.

Simeoni. Jumala armahtakoon! yksi yö ja puoli-toista päivää on mennyt siitä kun viimeiseksi söimme.

Timo. Niin onkin. Kuulkaas kurinaa tuolla watsasani, kurinaa ja murinaa ja pientä piiputustakin. Tämä on kowaa.

Juhani. Kowaa, kowaa; me tiedämme ja uskomme sen, mentyämme omaan watsaamme.

Simeoni. Pitkä on nälkäisen päivä!

Timo. Pitkähän se on.

Juhani. Pitkä ja synkeä! Onko jo tyhjennetty Aapontin aivo? Etkö muista enään wariksenkaan waakutusta, tarhapöllöntään pakinaa jutellakses meille, istuisiamme Nälkäsaaressa hirmuisessa.

Aapo. Muistanpa tarinan, jonka juuri nälkä nyt johtaakin mieleeni; mutta se ei saata meitä unohtamaan ruumiimme rawintoa, waan muistuttelee kowin sekä ruokaa että juomaa.

Juhani. Sinä meinaat miestä wuoressa. Minä olen kuullut sen.

Timo. Mutta minulle on se uutta; kerro se, weli Aapo.

Simeoni. Kerro se, kerro se!

Aapo. Onhan se tarina miehestä, jalosta uskonsankarista, joka istui muutaman ajan wankina Impiwaaran luolissa, niinkuin ennen tuo kalwea impi, mutta toisenkaltaisesti syystä.

Ja seuraawan tarinan kertoi heille Aapo:

Ennen, koska kristin-usko ja pakanuus vielä taistelivat keskenänsä Hämeenmaassa, oli käännettyjen joukossa eräs mainio mies, hurskas ja harras uutta uskoa lewittämään, jota hän myöskin kiivaasti harjoitteli Ruotsin waltakunnan aseitten suojaissa. Mutta kotimaahansa täytyi haarniskoittuun sankarten äkisti siirtyä täältä, ja kristityt Hämäläiset joutuivat pakanallisten weljeinsä hirmuisimman wainon alle. Mikä heistä surmattiin kauhistawalla tawalla, mikä etsi pelastustansa, paeten salojen ekhyttävään kohutuun, mikä wuorten luoliin ja mikä minnekin. Impiwaaran komeroihin kiirehti mainittu hurskas mies; mutta hänen wainoojansa, jotka koston winmassa seuraawat hänen

jälkiään, huomasiwat pian mihin hän oli itsensä kätkenyt. "Susi teljettäköön omaan luolaansa!" huusivat he ilkeästi riemuiten, muurasivat luolan aukion lujasti kiinni ja heittivät miehen nääntymään nälkään ja pimeyteen.

Surkea loppu olisi nyt saavuttanut miehen, mutta ihmeen teki taiwas taas. Tuskin oli luolan suulta kadonnut päivän-walon viimeinen siinto, niin jopa walkeni awara luola ihanimmasta, hopeakirkkaasta paisteesta; ja niin oli miehellä kylmän kallion sydämessä liepeä, taiwaallinen päivä. Ja tapahtuipa ihmeitä vielä enemmän. Katos, kuwertui äkisti luolan permantoon heleä lähde, jonka wesi ei ottaen milloinkaan vähentynyt; ja oli siis miehellä kivi-kammiossaan alati raihasta juomaa. Mutta wieläpä lähteen reunalta kohosi ylös kaunis, wiherjöitsewä puu, kantain herttaisimpia hedelmiä, jotka eivät ottaen loppuneet; ja siitä sai mies suloisen ravintonsa. Tässä wietti hän päivänsä, ylistäen Herraa, tässä hän wietti yönä, uneksuen autuitten maasta. Ja hänen päivänsä oli kuin kesän päivä, lämmin ja kirkas, ja hänen yönä herttaista hämärän-aikaa. Niin kului wuosi, ja wirtana juoksi Hämeessä kristittyin weri. Mutta koska wainon kauhistaawa aastaike oli kiertynyt umpeen ja ulkona paistoi ihana syyskuun-aamu, ehti sankarin korviin wasarain ja rautakankein jytinä luolan kiinnimuuratulta suulta. Läpi tuon kiviisen ruhan rupefi wiimein pilkkahtelemaan päivä, ja wilauksesfa katosi luolasta ihmeellinen walkeus, niinmyös lähde ja lähteen reunalta hedelmällinen puu.

Mutta mikä saattoi matkaan tämän pauhinan ja telmeen tuolla ulkopuolella luolan aukiota? Seisoi siellä pakanoita suuri joukko ja heidän keskellensä muutamia kristittyjä sidottuina nuoriin ja tuomittuina nälkään kuolemaan wuoren pimeässä uumennossa. Eiwätkä arwelleet he muuta kuin että sama surma oli kohdannut miestä, joka wuotta ennen samaan luolaan suljettiin. Mutta kowin he kummastuivat, koska luolan auetessa sankari astui ulos kirkastetulla, säteilewällä otsalla. Ja ääni, jonka pyhä heläys tunkeusi aina ytimiin asti, kaikui hänen suustansa: "terwe, ystävät ja weljet, terwe, kultainen aurinko ja kohisewat metsät, terwe!" Silloin lankefi joukko hänen eteenä

polvilleen. ylistäen sitä Jumalaa, johon hän uskoj ja joka oli hänen pelastanut hirveästä kuolemasta. Mutta korkealla äänellä kertoi heille mies ne ihanat ihmetyöt, joita hän nuoren kohdussa oli kokenut; ja yhdestä suusta huusi hänelle kansa: "kasta meitäkin, kasta meitäkin uskoon saman Jumalan päälle!" Niin he miehen suureksi riemuksi huusivat ja päästivät wiipymättä nuorista kuolemaan tuomitut vangit. Siitä astui ojan partahalle hurskas uros, ja seurasi häntä joukko, joka, luopuen pakanuudesta, antoi itsensä kasta Kristuksen uskoon. Mutta ylhäällä äyräällä seisoiwat äsken vielä uhreiksi määrätty miehet, weisaten kiitosvirttä Hänelle, joka tuskallisesta kuolemasta oli pelastanut sekä heidät itse että heidän wanhurskaan isänsä ja johdattanut pimeydestä walkeuteen pakanain lapset. Niin he weisasivat, katsahtaen taiwaan korkeuteen ylös.

Aapo. Tämä on tarina hurskaasta miehestä.

Juhani. Ja pakanain kastaminen tapahtui juuri samalla kohdalla ojassa, jossa nyt on meidän sudentamamme.

Simeoni. Usko ihmeitä tekee. Olenpa warmaa siitä, ettei miehellä luolassa ollut yhtään lähdettä eikä hedelmällistä puuta ja ettei mikään maalliselle filmälle paistawa walo walainnutkaan hänen kammiotansa, waan että luja ja järkähtämätön usko tyydytti kaiken hänen ruumiillisen tarpeensa. Hänen henkensä woima oli hänelle raikkaana lähteenä, maistawana hedelmänä ja säteilewänä walkeutena. Mitä sanoi entinen karjatoverini, Terwakosken Tuomas? "jos sinulla on uskon kilpi ja hengen miekka, niin mene waikka perkeletten kanssa polskaa tanssimaan". Niin lausui hurskas ukko.

Juhani. Mutta aika-miehen maha ei tule kauankaan toimeen paljaalla uskolla ja tyhjällä ilmalla, ei waikka mätänis. Ja minä wannon, että hän pisteli poskeensa muikeampaakin muonaa kuin hedelmiä ja wettä. Sitä waatii miehen ruumis, joka on kaswanut ja warttunut täällä lihan ja ruisleiwän nojalla. Niin, niin, kerrotaanpa tarinaa vielä toisellakin lailla. Kerrotaan, että wiiji mustaa sonninsarwea ilmestyi äkisti miehelle luolan seinään. Koska hän nyt aukaisi ensimmäisen sarwen, niin roiskah-

tipa siitä suhisten ulos parasta, heleätä wapriikin palo-
wiinaa ruokaryppyksi, joka kylläkin weti ryppyyn miehen
huulet. Toisesta sarwesta taas fisko hän kynärittäin
ulos monipomullista, raswaista ja lämmintä sjanmakka-
raa. Mutta kolmannelta pinnisteli kankeana kaarena ulos
parasta uutispuuroa, ja neljänestä piimää puuronkastiksi,
piimää sakeata kuin terwa. Ja koska hän nyt oli täyttä-
nyt maarunsa kuin puutiainen, niin aukaisi hän wallan
wikkelahti wiidennen sarwen ja siitä lappasi hän ulos pi-
kanellia, parasta tanskan punttirullaa, joka paisui pojan
poskessa kuin imenä ilimato. Darwitško enään parempaa
trahtamenttia joutilas mies?

Dimo. Hän oli taiwaassa, hän. Mutta me?

Duomas. Tämä polttaa miehen mieltä.

Dimo. Ja pyöryttää pojan päätä.

Juhani. Tuhannen rikkiä senkaltaisen atrian edestä
nyt! Tuhannen tuhatta rikkiä!

Simeoni. "Pomullista, raswaista, lämmintä sjan-
makkaraa"! Niin, me istumme keskellä helwettiä ja kuu-
lemme kerrottavan kuinka taiwaassa iloitaan ja syöhdään.
Ah! Mitä on meidän tekeminen, weljet, mitä on meidän
tekeminen?

Gero. Uskokaamme, uskokaamme!

Simeoni. Gaasteletko vielä pilkan kieltä, sinä
hirnu!

Gero. Wiimeinen pihaus, weljeni, wiimeinen pi-
haus; usko minua. Kohta wainun huokuen alas kuin tyh-
jäksi käypä rakko, härjänrakko. Ah olis tässä yksi lämpi-
mäisleipä ja woita sen päällä!

Dimo. Ja woin päällä vielä maan kauhea pylli-
makkaraa.

Juhani. Olis tässä seitsemän lämpymäisleipää, seit-
semän naulaa woita ja seitsemän pystywalkean ääressä hau-
dottua makkaraa; kas siitä nousis kesti.

Gero. Kirkas tuli ja leimaus!

Dimo. Ihmisen pitäisi aina oleman wiisas ja kan-
taman ehtimiseen suoloja taskusansa tupossa. Suola sitoo
sisun ja wie henkemme wiikkoausia edes ilman suuruksen
hyttystäkään suolen-päässä.

Juhani. Mi poika! ei suolallakaan juuri pitkälle potkita.

Timo. Mutta Koiviston Jisakki, se verrattoman laiska mies, ma'ata röyhöittelee Karckulan saunanparvella monta Sumalan päivää yhteen jaksoon, nauttimatta einetäkään suurusta. Ja millä keinolla pihisee henki-parka miehesä? Tuo uuspeili kun imeskelee suolatuyppoa kuin kakara äitinsä nisänappia.

Juhani. Istuupa hän myös usein kuin räähkä kylän ruispelloissa, hieroskellen tähtäpäistä jyviä naamaansa. — Kas, onpa meillä jo myöhäinen ilta, mutta apua ei kuulu meille ihmismaailmasta, ja tässähan vaan aina pasteerailce, pasteerailce ympärillämme kolmekymmentä ja kolme puhisevaa perkelettä. Mutta puskeilepa tuossa peeweliä kaksii. Iskekääät yhteen, iskekääät yhteen ja touhaiskaat läpitse toinen toisenne otsat, touhaiskaat että aivot päästänne roiskahtaa tanterelle, niin on meillä kaksii kiufankappaletta vähemmin. Kas noin, kas noin! Onhan meillä tässä hieman huviakin ajan vietteeksi. — Niin juuri! ja kestäköön tämä leikki kauan ja kyntäköön maata kahdeksan luista auraa.

Tuomas. Jykewästi siinä ottelevat kyyttösekkä ja koivipää.

Juhani. Mutta Koivi voittaa.

Tuomas. Kyyttö voittaa.

Juhani. Tässä käpäläni, lyöppäs wetoa.

Tuomas. Olkoon menneeksi. Timo, eroita.

Juhani. Kas niin!

Tuomas. Kortteli wiinaa!

Juhani. Sanottu. — Katsellaanpas, katsellaanpas kahden pojan otteloa. Mutta nyt he hieman niinkuin lewähätävät otsa vasten otsaa.

Timo. Ja nytkeilevät noin vaan hiljakseen.

Juhani. Mutta nyt! Nyt parannetaan täyttä päätä. No Koivi, minun Koivini, iske forkkas lujasti maahan!

Tuomas. Iske lujemmin vielä siinä, minun urhea kyyttöni. Siinä lailla!

Juhani. Koivi, Koivi!

Tuomas. Minun rotewa kyyttöni terästetyllä ot-

salla! No niin! Mutta heitä jo tuo wafawa junnaus ja työnnäise miehes helkkariin.

Juhani. Koivi! Peeweli sinun sarwes karjtkoon! Pakenetko, riwattu?

Tuomas. Röpälämäki kelpaa hänelle.

Timo. Ja toinen tuhni vielä perään kuin peijakas. Hi, hi, hi!

Tuomas. Niin, Juhani.

Juhani. Meni minulta kortteli wiinaa. Sen saat kun pääsemme pinteestä. Mutta koskahan se päivä koitanee? Ah! tapahtuupa vuosien päästä, että jahtiwoutimme komennon alla fiskotaan täältä aika telakuorma kylään ja kylästä kirkkotarhaan, fiskotaan kasa kalisewia, kolisewia luurankoja seitsemästä miehestä.

Simeoni. Ja niin päättyi syntinen elämämme.

Juhani. Niin päättyi elämämme.

Timo. Niinhän se päättyi.

Juhani. Päättyi surkealla tavalla. Mutta aukaisppas konttisi, Lauri, ja käyköön ympäri yksi kumaus.

Mapo. Olkoon tämä kerta, mutta loppu wiinastamme säästyköön suurimpaan hätään.

Juhani. Niinkuin sanot. Mutta nyt otamme naukin, joka tuntuu ja fitten huudamme kuin pämpästä.

Koska he oliwat ryypänneet, korottiwat he äänensä taas, huutaen kaikki yht'aikaa. Ehti kaiku Wiertolan wouadin korwaan, koska hän käyskeli riirimäellä, mutta hän ei käsittänyt huudon tarkoitusta, waan lausui kamostuen itsekänsä: "rajahaltija siellä huutaa". Mutta weljekset, jännittäen leukojansa kohden taivasta ja ammoittaen, suut seljällään, kuin traakit tai kuin pesäsänsä linnunpoikaset koska kuulewat lähestywän emänsä siipien harwinan, huusiwat aina vielä huikeasti, huusiwat kymmenen kertaa. Ja siitä istuiwat he taasen sammaleiselle sijallensa, sydämissä riutuwa toivo.

Kahdeksas Luku.

Tullut on jo neljäs päivä, weljesten ollessa kivellä, mutta alati vielä härkien piirittäminä he istuvat. Tuoloin, tällöin siirtyivät elikot kauemmas, mutta ainapa käyskeli näkywiissä yksi ja toinen, antain myristen kohta kumppaneillensa tiedon, jos weljekset yrittivät pyrkimään pois wankeudestaan. Siinä ympärillä mikä heistä nyt tempoilee naamaansa korven ruohoa, koukistellen kieltänsä, mikä märehkien ja raskaasti puhkaten lepää tuossa pullealla mahallansa. Tuossa kaffi leikin ja totuuden välissä kisailee, ja ympäri kaikuu heidän sarviensa läikkynä. Mutta tuossa taas ihän Hiidenkiven juurella yksi heistä vihaisesti kuoppii, wiskellen multaa ja warpuja korkealle, ja möräten ilkeästi. Niin he siinä aikailewat weljesten tuskaaksi, kalweaksi wimmaaksi; sillä kuolemata wartowat jo Jukolan uhkeat pojat. — Hetki sitten oli Lauri kumonnut kurkkunsa joltisen siemauksen wiinaa, nyt teki hän samoin ferran vielä, josta muut kowin kummaustuivat ja rupešiwat häntä kiinteästi nuhtelemaan.

Juhani. Peijalasko sinua riitwaa?

Aapo. Mitä aatteletkin? Muista että ollaan samassa puristimessa kaikki.

Tuomas. Muista asuntomme kämminen leweäksi sijaksi, jossa meidän tulee waroten liikkua.

Lauri. Wimman willitty mies!

Aapo. Mutta se ei käy kuntoon.

Lauri. Käyköön sitten Hornan koloon. Myllyn kiwenä pyörököön linnamme ja wiskatkoon elukkain saaliiksi seitsemän onnetonta poikaa. Pyöri, kiwi, idästä länteen, ja, metsä ympärillämme, lännestä itään pyöri! Heleijaa!

Juhani. Oletthan jo humalassa, poika?

Lauri. Tuleeko sitä kysyä? Mitä maksaa elämä ja maailma? Ei yhtään homeista äyriä. Sentähden menköön kaikki tomuna ja tuhkana pitkin tuulien teitä. Voiskis! Saakaamme tästä, sydämeni weljet.

Aapo. Hän on päissään. Kannu häneltä pois!

Lauri. Se ei lähde juuri leikillä. Kannu on minun; enhän sitä hellittänyt härkien sotkettavaksi aholle. Mutta te muut? Ah! laskittepa konttinne koreasti maahan kuin kurjat mustalaiset, koska nimismiehen pysäy paukahtaa.

Juhani. Kannu tänne!

Lauri. Kannu on minun.

Juhani. Mutta minä tahdon sen haltuuni.

Lauri. Sinä tahdot? Jos tahdot, niin saatpa sen vasten otikkoas.

Juhani. Rupeaisitko tappelemaan?

Lauri. Jos tahdot, niin ei sitäkään pidä puuttuman. Mutta eihän rakkaat veljekset tappele. Sentähden saakaamme tästä.

Timo. Mä ryyppää, Lauri.

Juhani. Kannu tänne kohta!

Lauri. Selkään minä sinulle annan. Mitähän sinä luulet olevas?

Juhani. Syntinen ihminen, tosi; mutta olenpa kuitenkin wanhin veljes.

Lauri. Wanhin? No sitä enemminhän olet ehtinyt syntiä tekemään ja sitä enemmän tarvitset selkääs. Mutta skool! janoi Ruotsalainen.

Tuomas. Et maista pisaraakaan.

Lauri. Tuomaasta pidän minä paljon, Tuomaasta ja pikku-Cerosta. Mutta nuo muut tuossja? Mitä sanon heistä?

Tuomas. Kitas kiinni ja kannu tänne! Tuossja, Juhani, ota kontti selkääs ja wiina haltuus.

Lauri. Ainoastaan sinä taidat kääntää Laurin pään. Pidämpä sinusta, sinusta ja pikku-Cerosta.

Tuomas. Waiti!

Lauri. Tuommoisia miehiä! Mitä on Jukolan Jussi? Häyryppää lukko; nuijapää sonni.

Juhani. Pidä suus kiinni kohta, ettei korvani kuule jotakin sellaista toista kertaa.

Lauri. "Jolla on korva, hän kuulioon", saarnaa Napo, se Jukolan pyhä Paawali.

Simeoni. Ah sinua! Oletko sinä se entinen wakaa, totinen ja harwasanainen poika? Oletko sinä Lauri? Tuomoinen awosuinen riivattu?

Lauri. Oletthan sinäkin Simeoni, se imeläsuinen "terve-rabbi".

Simeoni. Sen annan sinulle antecksi, aina ko'oten, aina ko'oten tulisia hiiliä pääsi päälle.

Lauri. Mene helwettiin, siellä on hiiliä!

Simeoni. Jumalaton!

Dimo. Kun oikein karvat seljäsäni pöyhisty.

Lauri. Mitä mököttelee Dimo, se Sukolan hallawa-filmäinen wuohipukki?

Dimo. Anna olla waan. Wuohen-maito on hyväkin.

Lauri. Häh?

Dimo. Wuohen-maito on hyväkin. Mutta kiitän-pä sinua tästä kunnioituksesta: suurkiitos! Niin, sinä oli meidän osamme; suurkiitos! Mutta nyt tulee etees toista sorttia kalua. Katsoppas tuossa lillipoikiasi, Tuomasta ja Geroa, tuossa noin.

Lauri. Häh?

Dimo. Katsoppas tuossa lillipoikiasi, Tuomasta ja Geroa, tuossa noin.

Lauri. Häh?

Dimo. Pappi praakaa kolme kertaa, mutta hän saa maksjon.

Lauri. "Toista sorttia kalua", mökötit sinä. Mutta kylläpä tiedän mihin sorttiin kaluun heidät wertaan. Tuomas-poika on kirwes jalo, wakaa, miehukas ja tuima, mutta pikku Gero-putikkani tuossa on pieni, terävä ja nasewa weistinkirwes. Niin, hän "weistelee", weistelee oikein wikkellästi, wistelee ympärillensä pieniä loukkusanoja, se junkkari.

Juhani. Hywä! Mutta sanoitko sinä minun häyrypääksi kufoksi.

Dimo. Sanoipa hän minunkin wuohipukiksi. Suurkiitos!

Lauri. Gero weistelee, mutta hänellä on miehen sydän.

Juhani. Hywä, hywä! Mutta sanoitko sinä minun häyrypääksi kufoksi?

Lauri. Sanoin sinun vielä nuijapääksi sonniskin.

Juhani. Praa, weli, praa!

Timo. Ole rauhasa, Juho. Hän sanoi minunkin wuohipukiksi ja minä kiitän häntä siitä arwonimestä; sillä wuohi ei olekkaan mitään hyljätty eläin. Wiertolan pu-naposkinen röökkinä, se Lyytia-röökkinä, juo paljasta wal-koisen wuohen maitoa, ei yhtään muuta. Kas siinä.

Simeoni. Olisimmeko miehiä jos ottaisimme onkeen juopuneen sanoja?

Lauri. Sinäkö mies? Sinä? Voi weikkoseni! ru-peaisitpa katkerasti itkemään jos näkisit jotain, jota likat ei-wät juuri näytäkään tuommoisille nurru-pojille kuin sinä.

Juhani. Simeoni, Simeoni! ottaisimpa ennen puu-fosta kuin tällaisia pistoksia.

Simeoni. No, no, kyllähän wiimeisenä päivänä nähdään ketä he pistäneet owat.

Timo. Meitä olet sinä yhdeksikin maalannut aina kufosta kirveskynään asti; mutta mitähän olet sinä itse, jos kysyn sängen kiinteästi ja otan päälleni oikein kie-ron pään.

Lauri. Minä olen Lauri.

Timo. Kas, kas! Paljas kiltti Lauri waan?

Lauri. Diwa Lauri, en yhtään muuta, waikka mi-nua on yhdeksikin mielitty kuwata ja kutsua: mäyräkki, Könnin kuokkamieheksi, karnaweikoksi ja sen tuhanneksi täällä. Hm! Olenpa teidän jokaisen huulista kuullut yhtä ja toista tämänmoista. Mutta sywimmässä äänettömyydessä olen pistellyt kaikki tuonne hampaan kolon talteen. Nytpä mie-lisin hieman liewitellä tätä yhteiskasaa, mielisin, peeweli wie! antaa teille oikein aika ploomuja otsaan, ja alas joka mies kuin tamppusäkki härkien saaliiksi!

Aapo. Onko tämä totisesti Lauri, se siwo ääne-tön Lauri? Kuka uskoisi?

Juhani. Aih! weli Aapo, aih! siellä nisukullas-a löytyy paljon koiruohoa. Sitä olen uumoillut jo kauan, mutta nytpä tunnen miehen sydämen.

Lauri. Turpas kiinni, sinä Jukolan sonni.

Juhani. Älä Herran tähden äkbittele minua kau-emmin, sillä wereni kuumenee, kuumenee! Sinä kirottu nallikka, tuonne wiskaan sinun härkien huumareen, ja tul-

foon hävityksen kauhistus, tulfoon almanakan viimeinen päivä!

Simeoni. Surkeutta, surkeutta!

Aapo. Hiljaa, hiljaa! Tappelus kauas tästä.

Tuomas. Ole järkewä, sinä.

Juhani. Hän on minua hävyttömästi haukkunut.

Rukko häyrypää!

Aapo. Entäs pyhä Paawali. Ole rauhasa.

Dimo. Entäs vuohipukki. Mitäs siitä sanot? Monet tuhannet kiitokset, mun kaksoisveljeni!

Aapo. Muistakaamme kuinka lähellä olemme kuoleman kita. Weljet, minulla on aatos aivosani, kielen päässäni pieni keino, jonka luulen tässä juuri tärkeäksi. Huomaa: tämä kivi on laiva myrskystä ja myrskynä on tuo möräilevä, vihainen härkäliuta kivemme ympärillä. Vai walitsenko toisen kuvan? Niin, olkoon siis tämä kivemme linnana, jota vihollinen, julmasti keihäillä warustettu vihollinen piiritää. Mutta jos nyt linnalla, joka piiritetty on, ei ole päämiehistä, järjestyksen ja puolustuksen johtajata, niin wallattomuus ja häiriö anastaa miehistön ja pian on hukassa sekä linna että linnan väki. Samoin käy myös meille, ellemme toisin tässä aseta ja rakenna, ellemme saata välillemme laillista järjestystä. Siis olkoon yksi, jonka järkewätä sanaa jokainen kuulkoon ja sitämysten itseensä käyttäköön. Juhani, hillitse nyt itses ja koko welisarja. Tiedä että useimmat meistä astuvat sun puolellesi, esimiehyttäsi tueten tässä piiritetyssä linnassa.

Juhani. Mikä rangaistus määrätään hänelle, joka ei tottele sanaani, vaan häijyn siunsa kautta matkaansaattaa yleisen sekamelöskän ja waaran?

Tuomas. Hän wiskattakoon alas härkien eteen.

Juhani. Dikein, Tuomas.

Aapo. Tyrkkä rangaistus, mutta senhän tilamme vaatii. Minä suostun määräykseen.

Simeoni. ”Härkien eteen”, niinkuin marttyyria ennen, mutta tässä ei auta hempeys.

Dimo. Hän wiskattakoon härkien eteen, se olkoon laki ja asetus.

Juhani. Se olkoon laki ja asetus. Painakaat sy-

dämeenne tämä hirmuinen parakraaffi ja eläkät sen mukaan. Nyt on ensimmäinen käskyni, että Lauri waikenee ja panee koreasti ma'ata; toiseksi käsken minä, että sydämemme lohdutukseksi jokainen meistä, paitsi Lauri, ottaa tinapullosta pienen naukin. Niin, saadaan tästä.

Lauri. Mutta minäkö en saisi, minäkö?

Juhani. Sinä panet ma'ata.

Lauri. Siihen on helvetissä kylläkin aikaa.

Juhani. Jumala tiefi, Lauri-kulta, missä ma'ataan vielä.

Lauri. "Jumala tiefi Jusfi-kulta
Missä nahka naulitaan".

Minä laulan kuin mies, heläytän kuin klaneetista waan.

"Minä olen pikkuinen poika,
Mamman oma Jusfi,
Minä olen pikkuinen poika,
Mamman oma Jusfi".

Juhani. Säästä laulus toistaiseksi.

Gero. Säästä pikkupojan laulu minulle.

Lauri. Säästetään se Jukolan Jusfille ja aljetaanpas toinen ja oikein iso laulu. Lauletaan ja tansfitaan, heleijaa!

Juhani. Katso, etten tuomitse sinua wiiskattawaksi härkien eteen.

Tuomas. Lauri, nyt waroitin sinua wiimeisen kerran.

Lauri. Wiimeisen kerran? No parastahan onkin että taukoot.

Juhani. Että juuri Tuonelan portilla taidammekin elämböitä näin, me täyskarvaiset pakanat!

Simeoni. Ansiosta kyllä meitä rankaijeekin Jumala. Oi! rankaise meitä, witsaa meitä tässä piinakiwellä.

Lauri. Jokivi tämä on, Wäinämöisen ilokivi, joka ukko sanottiin olleen Savon jumala. Kuulinpa hänestä kerran oikein sukkelan runolaulun eräältä nokipoika-wekkuilta. Muistanpa myös samalta pojalta huikean saarnan, jota hän oikein sulawasti hellitteli ulos punaisista huulitansa ja irwistämistä hampaistaan, koska seisoi Kuninkalan tuoksuawasja torwessa. Ja hän saarnasi näin . . .

Nowelli-Kirjasto

ilmoitetaan tämän kautta toinen vuosikerta yleisön tilattavaksi.

Nowellikirjasto ilmestyy noin 4:n tai 5:n arkin kokoinen, kansiilla suomen präntillä painettu, wisko kerta kuukaudessa, siis koko vuoden kuluessa yhteensä 50—60 arkkia tavallisessa kirjataitteessa.

Tähän vuosikertaan aiotuista lappaleista mainittakoon alkuperäinen suomalainen romaani Aleksis Kivien "Seitsemän veljestä", sitten vielä Turgeniwin "Dunneton", George Sandin "Fadette", yks unkarilainen Tokayn, yks irlantilainen Consciencen, ja yks alajaksalainen Fritz Reuterin kirjoittama nowelli. Suomentokset Suom. Kirj. Seuran käskystä toimittaa allekirjoittanut.

Nowellikirjaston saa tilata Helsingissä Frenckelin kirjakaupassa ja maaseuduilla asianomaisissa postikonttoreissa sekä useimmissa kirjakaupoissa:

Koko vuosikerrasta 10 markalla.

Puoli " 5 "

Tilaaajat Venäjällä lähettävätkööt Postijohtokunnan Sanomatoimistolle Helsingissä (или Газетный Экспедиция или Гельсингфорс) venäjän rahassa:

Koko vuosikerrasta 3 rupl. 25 kop.

Puoli " 1 " 65 "

Helsingissä Marrask. 16 p. 1869. "

J. Krohn.

Helsingissä,

3. Simelusen perillisten kirjopainossa, 1870.

Nähtetty: C. S. Lindqvist.